

Tungkol Saan ang Modyul na Ito?

Marami tayong mga kababayang nasa ibang bansa. Karamihan sa kanila ay nagtatrabaho bilang *Overseas Filipino Workers* (OFWs). Nangyayari ito dahil dito sa ating bansa, kakaunti lamang ang mga pagkakataong makapagtrabaho nang may matataas na sweldo. Ang kanilang pagiging mga OFW ay ang kagustuhan nilang mabigyan ng maginhawa at naka-aangat na buhay ang kanilang pamilya. Marami sa kanila ang sinusuwerte, ngunit mayroon ding minamalas.

Anu-ano ang mga nalalaman mo tungkol sa mga OFW? Ano ang kalagayan ng kanilang ekonomikal, sosyal at politikal na buhay? Anong mga suliranin ang hinaharap nila bilang OFW?

Sa modyul na ito'y magkakaroon ka ng mas malawak na kaalaman tungkol sa mga OFW.

May dalawang aralin ang modyul na ito. Ito ay ang:

Aralin 1 – *Anu-ano at Nasaan ang mga OFWs?*

Aralin 2 – *Ibalik Ninyo Kami sa Pilipinas!*

Anu-ano ang mga Matututuhan Mo sa Modyul na Ito?

Sa modyul na ito, magkakaroon ka ng kaalaman tungkol sa mga isyung kinakaharap ng mga OFW at ang maaaring maging epekto nito sa relasyong pangdiplomasya ng mga bansa. Mauunawaan mo rin ang tungkol sa mga patakaran ng ating pamahalaan bilang kasagutan sa mga isyung kinakaharap ng ating mga OFW.

Matapos pag-aralan ang modyul na ito, inaasahang kaya mo nang:

- ◆ Mailarawan ang mga dahilan kung bakit ang ibang Pilipino ay nagtatrabaho sa ibang bansa;
- ◆ Matukoy ang mga benepisyo at mga problemang kaakibat ng pagiging OFW;
- ◆ Mabasa at mapakahulugan ang isang mapa upang matukoy ang mga bansang karaniwang pinupuntahan ng mga OFW;
- ◆ Makalikom ng mga impormasyon tungkol sa mga OFW hango sa mga diyaryong iyong nabasa;
- ◆ Matalakay ang mga problemang dinaranas ng mga ilegal na OFW; at
- ◆ Makalkula ang halagang katumbas ng sahod ng mga OFW na binabayaran ng dolyar.

Anu-ano na ang mga Alam Mo?

Bago mo simulan ang pag-aaral ng modyul na ito, sagutin mo muna ang mga katanungan upang masukat ang iyong nalalaman tungkol sa paksang tatalakayin dito.

Sagutin ang mga tanong:

1. Magbigay ng tatlong dahilan kung bakit ang iba nating kababayan ay gustong magtrabaho sa ibang bansa.
 - a. _____

 - b. _____

 - c. _____

2. Lagyan mo ng tsek (4) ang patlang kung sa palagay mo ay nakakatulong para sa pamilya ng OFW ang nakasaad sa pangungusap. Kung sa palagay mo naman ay isang suliranin para sa kanila, lagyan ng ekis(8) ang patlang.
 - _____ a. Ang pamilya ng ibang OFW ay nagwawaldas ng perang ipinapadala sa kanila.
 - _____ b. Ang mga anak ng mga OFW ay nakapag-aaral dahil sa perang ipinapadala sa kanila.
 - _____ c. Ang ibang OFW ay nakapag-ipon ng pera para gawing puhunan sa sariling negosyo.
 - _____ d. Ang ibang OFW ay nagiging biktima ng mga ilegal na recruiter.
 - _____ e. May ibang OFW na nakukulang sa ibang bansa dahil may nilabag silang mga batas ng bansang kanilang pinagtatrabahuhan.

3. Mula sa mapa sa ibaba, tukuyin mo ang limang bansa maliban sa Pilipinas na pinagtatrabahuhan ng karamihan sa mga Pilipino.

- a. _____
b. _____
c. _____
d. _____
e. _____

4. Sa ibaba ay may isang artikulo tungkol sa mga OFW. Basahin mo itong mabuti at pagkatapos ay sagutin ang sumusunod na tanong.

Pamahalaan: Tinitingnan ang kalagayan ng mga ilegal na OFW sa Malaysia*

Kasalukuyang inaasikaso ng *Philippine Embassy* sa Malaysia ang kalagayan ng mga ilegal na OFW na nagtatrabaho dito, ito ay ayon sa pahayag ng Ambasador ng Pilipinas sa Malaysia na si Jose Brillantes.

Sa isang panayam sa telepono sa Usapang OFW ng DZRH, sinabi ni Brillantes na nakikipag-tulungan ang pamahalaan ng Pilipinas sa kampanya ng Malaysia na pagbawalan ang pagpasok sa kanilang bansa ng mga ilegal na OFW. Binabantayan ang opisina ng imigrasyon ng Malaysia ang mga galaw ng mga ilegal recruiter upang mabawasan ang pagpasok ng mga ilegal na manggagawa sa kanilang bansa.

Si Administrador Reynaldo Regalado ng *Philippine Overseas Employment Agency* (POEA) ay nagsasabing ang POEA ay nagmamanman din sa mga ilegal na recruiter dito sa ating bansa. Para naman sa mga nagsisiuwing mga OFW, ang POEA sa pakikipagtulungan sa *Overseas Workers Welfare Administration* (OWWA) ay naghanda ng programang tutulong sa mga OFW na muling maging bahagi ng lipunang Pilipino. Kasama dito ang pagtulong sa kanilang makahanap ng trabaho sa ating bansa at mabigyan ng puhunan para makapagsimula ng sariling negosyo.

Mayroong mga 60 hanggang 100 OFW ang pinababalik ng Malaysia sa Pilipinas linggu-linggo na ayon kay Brillantes ay isang normal na sitwasyon lamang.

* *Hango sa Manila Bulletin, March 4, 2000 (isinalin mula sa Ingles)*

- a. Tungkol saan ang artikulong nabasa mo?
-
- b. Ilang Pilipino ang napababalik sa Pilipinas linggu-linggo?
-
- c. Paano tinutulungan ng ating pamahalaan ang mga OFW batay sa iyong nabasa?
-

5. Kuwentahin ang sumusunod:

- a. Kung ang isang OFW ay sumasahod sa isang buwan ng \$ 1,250.00, magkano ang katumbas nito sa piso kung ang palitan ng dolyar sa piso ay \$ 1.00 sa ₱ 45.00?
- b. Si Pedro ay tumatanggap ng buwanang sahod na \$ 750.00 bilang drayber sa isang pamilya sa Saudi Arabia. Magkano ang katumbas nito sa piso na natatanggap ng kanyang pamilya kung ipadadala ni Pedro sa kanila ang buong sahod niya? Gamitin ang palitan ng piso sa dolyar sa halagang ₱ 45.00 sa \$1.00?
-
-

Ihambing ang iyong mga sagot sa *Batayan sa Pagwawasto* sa pp.36–38 ng modyul na ito.

Kung tama ang lahat ng iyong sagot, magaling! Maaari mo pa ring basahin ang modyul para maragdagan ang iyong kaalaman.

Kung mababa ang iyong iskor, huwag mabahala. Ang modyul na ito ay para sa iyo. Matututo ka rito ng mga mahahalagang konsepto na maari mong gamitin sa pang-araw-araw na buhay. Kung pag-aaralan mo itong mabuti, matututuhan mo ang sagot sa mga aytem at higit pa rito. Handa ka na ba?

Buksan ang modyul sa susunod na pahina upang masimulan ang Aralin 1.

Anu-ano at Nasaan ang mga OFWs?

Anu-ano ang OFWs? Saan sila nagtatrabaho? Anu-ano ang mga iba't ibang elemento o paktor ng pagiging matagumpay nila sa ibayong dagat? Tatalakayin natin ang mga tanong na ito sa araling ito.

Pag-aralan at Suriin Natin Ito

Pag-aralan at suriin natin ang sitwasyon.

Si Mang Berto ay isa sa mga naging biktima ng *El Niño*. Siya ay 40 taong gulang, may asawa at apat na anak. Katulad ng ibang ama, hangarin ni Mang Berto na umangat ang pamumuhay ng kanyang pamilya.

Sinira ng kalupitan ng *El Niño* ang kanyang bukirin na pinagkukunan niya ng kabuhayan. Natuyo ang kanyang mga pananim kaya wala siya ngayong pinagkakakitaan. Bunga nito'y malamang na hindi na makapag-aral sa susunod na pasukan ang kanyang apat na anak.

Araw-araw inaasam-asam ni Mang Berto na matapos na ang *El Niño*. Subalit nabigo siya. Patuloy pa rin na sinasalanta ng *El Niño* ang kanyang bukirin.

Dahil sa kahirapan, maraming pangangailangan ng kanyang pamilya ang hindi na niya naibibigay. Nawawalan na siya ng pag-asa hanggang sa minsan ay umiinit na ang kanyang ulo. Hindi siya makatulog at palagi siyang balisa. Lagi niyang iniisip ang kahirapang dinaranas nila. Nawawalan na rin siya ng pag-asa at tiwala sa Diyos.

Magbalik-aral Tayo

Sagutin ang mga tanong. Isulat ang iyong sagot sa patlang.

1. Dapat bang mawalan ng pag-asa at tiwala sa Diyos si Mang Berto? Ipaliwanag ang iyong sagot.

2. Ilagay mo ang iyong sarili sa kalagayan ni Mang Berto. Anu-ano ang gagawin mo para matugunan ang kahirapang dinaranas?

Narito ang aking mga sagot:

Tulad ni Mang Berto, marami rin ang naging biktima ng El Niño. Pero, para sa kanila, pansamantala lamang ito. Naniniwala sila sa kasabihang “kung may hiras, may ginhawa.” Lilipas din ang El Niño at ang kapalit nito’y masaganang ani.

Oo nga’t nawalan din sila ng hanapbuhay ngunit para sa kanila, ang El Niño ay hindi katapusan ng mundo. Nag-isip sila ng ibang paraan para magkaroon ng pagkakakitaan. Mayroong naging driver ng *tricycle*; nagtinda ng mga iba’t ibang gamit, samantalang ang iba naman ay naging mangingisda. Mayroon ding naging ahente ng *life insurance*. Iba’t ibang hanapbuhay ang pinasok nila.

Hindi sila nawalan ng pag-asa. Hindi rin sila nawalan ng tiwala sa Diyos. Bagkus, naging hamon sa kanilang kakayahan ang hirap na dala ng El Niño. Sa halip na humina ang kanilang loob, naging matatag pa ang pananampalataya nila sa Diyos at tiwala sa sarili nilang kakayahan.

Ang ibang masigasig ay nakipagsapalaran sa ibang bansa bilang mga OFW. Kahit na mahirap magtrabaho at malayo sa pamilya, nagdesisyon silang mangibang bansa. Ito ay dahil sa paniniwalang dito nakasalalay ang pag-uunlad ng kanilang pamilya.

Ngayon, ihambing mo ang iyong mga sagot sa aking mga nabanggit. Magkatulad ba tayo ng sagot? Kung ganoon, magaling! Kung hindi naman, okay lang.

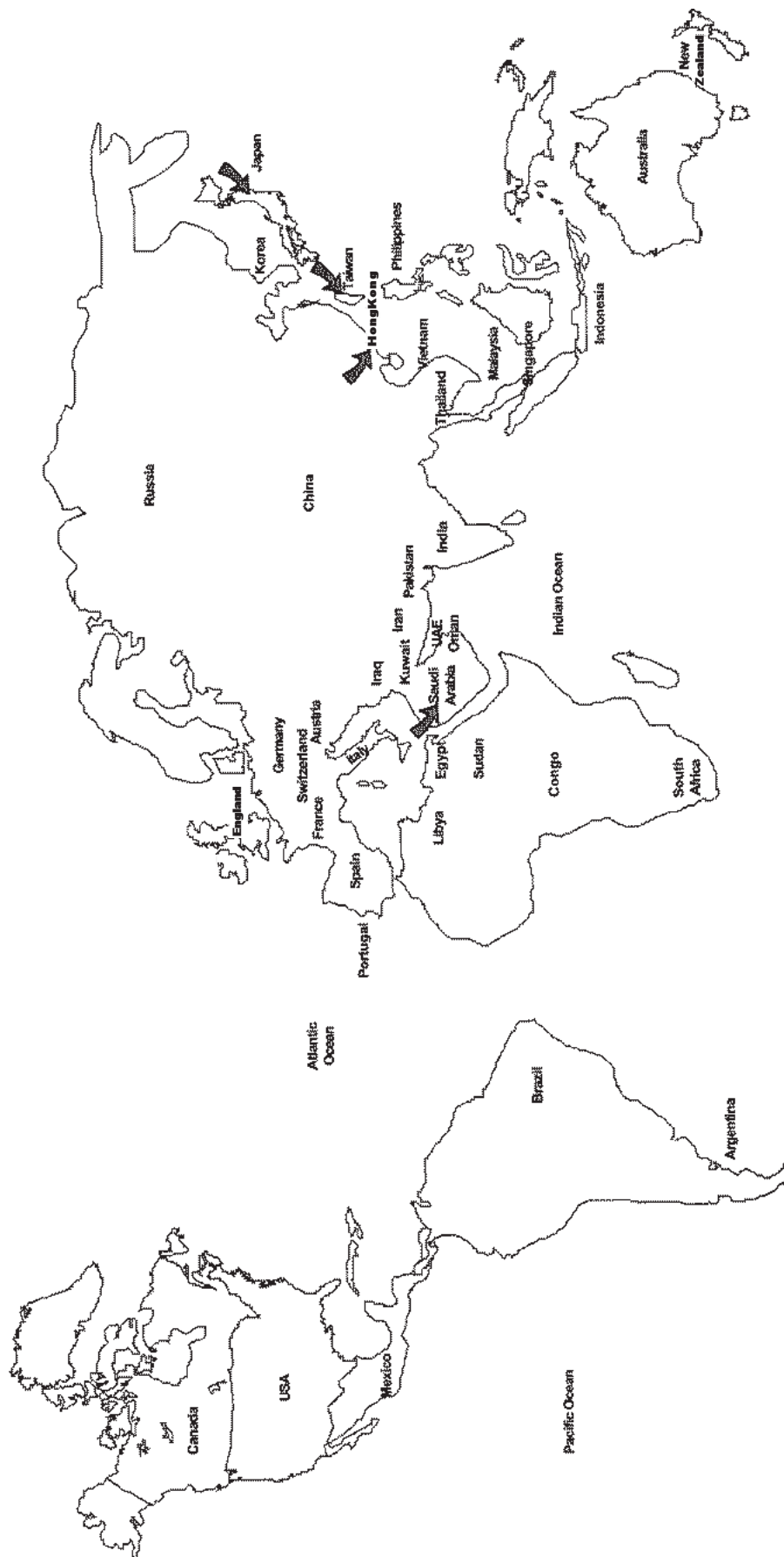

Alamin Natin

Mga OFW: Nasaan Sila at Kumusta ang Kanilang Kalagayan?

Siguro ngayon, interesado ka nang malaman ang tungkol sa buhay ng mga OFW. Alam mo ba kung saang mga bansa sila nagtatrabaho? Alam mo ba kung bakit bagong bayani ang tawag sa mga OFW? Para malaman mo, ipagpatuloy ang pagbabasa ng modyul na ito.

Tingnan mo ang mapa sa susunod na pahina. Pag-aralan mo itong mabuti. Tingnan kung saan nakatutok ang mga nakaturong guhit. Ito ang mga bansa kung saan nagtatrabaho ang karamihan bilang mga OFW. Matutukoy mo ba ang pangalan ng mga bansang ito?

Ang mga bansang itinuturo ng mga arrow ay ang sumusunod:

1. Hong Kong—ang bansa kung saan maraming Pilipina ang nagtatrabaho bilang domestic helpers
2. Japan—ang bansa kung saan maraming Pilipino ang nagtatrabaho bilang entertainers
3. Saudi Arabia—ang bansa kung saan maraming Pilipino ang nagtatrabaho bilang skilled workers
4. Taiwan—ang bansa kung saan maraming Pilipino ang nagtatrabaho bilang skilled workers at factory workers

Maliban sa mga bansang nakita mo sa mapa, saan pang mga bansang may matatagpuan na mga OFW?

Marami pang mga bansa ang pinupuntahan ng mga Pilipino upang magtrabaho bilang mga OFW. Kabilang na rito ang Libya, Egypt, Sudan, Thailand, at Singapore. Karamihan sa ating mga OFW ay nagtatrabaho rin sa Germany, England, France, Austria, Switzerland, Italy, Spain, Portugal at iba pang mga bansa sa Europa.

Subukan Natin Ito

May alam ka pa bang ibang bansa na may mga OFW maliban sa mga nabanggit na bansa? Isulat ang mga pangalan ng mga bansa sa mga patlang sa ibaba.

Iba pang mga bansa na may mga OFW:

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

Ihambing ang iyong mga sagot sa *Batayan sa Pagwawasto* na nasa pahina 38 ng modyul na ito.

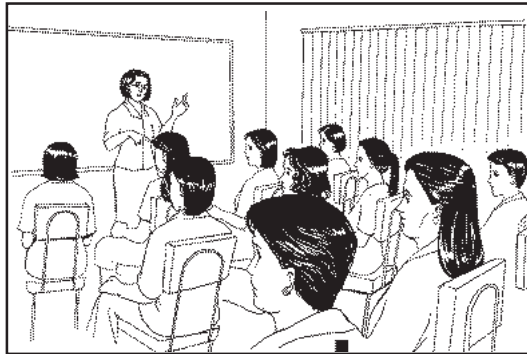

Basahin Natin Ito

Basahin ang isang lathalain tungkol sa mga OFW.

Ang Mga Kapatid Nating OFW

May iba't ibang ahensya ng pamahalaan ang may tungkulin na pangalagaan ang kapakanan ng mga OFW. Ang *Department of Labor and Employment* (DOLE) ay isa sa mga ahensiyang ito. Nagbibigay ang DOLE ng mga seminar para sa mga OFW bago sila lumipad patungo sa ibang bansa. Isa sa mga layunin ng seminar ay ang ipaalam sa mga aalis ang mga magagandang impormasyon tungkol sa Pilipinas, lalung-lalo na ang tungkol sa ating kalinangan at kultura.

Ito ay dahil ang ating mga OFW, kapag nasa labas na ng bansa ay maaaring mahilingang ilarawan ang Pilipinas at ang mga mamamayan, sining, at kultura nito. Mula sa mga impormasyong malalaman nila sa seminar, may masasabi silang maganda tungkol sa ating bansa. Layunin din ng seminar na ipaalam sa mga umaalis ang kultura ng mga bansang kanilang pupuntahan – ang kanilang relihiyon, mga pag-uugali, mga pinapahalagahan, mga tradisyon, at pati na rin ang mga gawaing ipinagbabawal. Bukod dito, itinuturo din sa kanila kung paano mag-ipon ng kanilang suweldo. Hindi lang para sa mga aalis na OFW ang seminar, kasali rin dito ang kanilang mga asawa upang maunawaan ang kahalagahan ng pera na kanilang ipinapadala at para ipaalam din sa kanilang asawa ang naitutulong nila sa pag-unlad ng kabuhayan ng ating bansa.

Isa pang ahensya ng ating pamahalaan na itinalaga para pangalagaan ang kapakanan ng mga OFW ay ang OWWA. Ang ahensyang ito ang nag-aayos sa mga problemang kinasasangkutan ng ating mga OFW lalung-lalo na ang mga inaabot ng kamalasan – ang mga nakulong, ang mga pinauwi at ang mga naloko

ng mga employment agency. Tumutulong din ang ahensiyang ito sa mga Pilipinang ginagahasa ng kanilang mga employer at yaong mga hindi binabayaran nang sapat ng kanilang amo.

Ang malimit mabanggit na suliranin ng mga OFW ay ang pagwawaldas ng pera na ipinapadala nila sa kanilang mga pamilya. Mayroon namang mga iba na inuubos ang pera sa pagpapagawa ng magagarang bahay sa halip na ipundar ang

pera sa maliit na negosyo na maaari pa nilang pagkakikitaan. Sa bandang huli, balik na naman sila sa dati nilang hirap na kalagayan, kaya muli silang babalik sa ibang bansa upang magtrabaho.

Para malutas ang ganitong mga suliranin, binibigyan ng DOLE at ng OWWA ng pagsasanay ang mga OFW at ang kani-kanilang asawa sa mga maaaring gawin sa mga ipinadadalang pera sa kanila. Halimbawa, tinuturuan sila kung paano magsimula ng maliit ng negosyo para mapalago ang kanilang perang pinaghirapan sa ibang bansa. Ito ang nagiging gabay nila sa pagpapaunlad ng kanilang buhay.

Ayon sa pananaliksik na ginawa, ang mga OFW ay ang pinakamalaking kumikita ng dolyar para sa ating bansa. Sa isang taon, halos \$7 bilyong dolyar ang naipapasok ng mga OFW sa ating bansa. Ang dolyar na ito ang ginagamit ng ating pamahalaan sa pag-angat ng mga kalakal o paninda, kagamitan, pagkain at mga makinaryang kailangan ng bansa. Dahil dito'y tinagurian ang mga OFW bilang mga **BAGONG BAYANI**.

Magbalik-aral Tayo

Sagutin ang mga tanong. Isulat ang iyong sagot sa patlang.

1. Ano ang paksa ng lathalain?

2. Anu-ano ang mga ahensya ng gobyerno ang nabanggit sa lathalain? Paano nakatutulong ang mga ito sa mga OFW?

3. Anu-ano ang mga impormasyong kailangan ng mga OFW para maihanda ang kanilang sarili sa pagtatrabaho sa ibang bansa?

4. Anu-ano ang mga suliraning nararanasan ng ibang OFW?

Ihambing ang iyong mga sagot sa *Batayan sa Pagwawasto* sa pp. 38–39. Kung tamang lahat ang iyong mga sagot, binabati kita! Kung may mali kang sagot, basahing muli ang bahagi ng aralin na hindi malinaw sa iyo.

Alamin Natin

Ang Pagbabagong-Isip at Pananaw ni Mang Berto

Pinagpayuhan ni Mang Bestre ang kanyang kaibigang si Mang Berto na huwag mawalan ng pag-asa at lalo pang maging tapat sa kanyang pananampalataya. Isang araw, inihanda ni Mang Berto ang kanyang sarili upang makipagsapalaran sa ibang bansa tulad ni Mang Bestre.

Naghanap siya ng mga lathala sa mga diyaryo sa pagbabaka-sakaling siya'y makakita ng employment agency na naghahanap ng mga manggagawang ipadadala sa ibayong dagat. Nakita niya sa *Classified Ads* ng *Manila Bulletin* na ang E. B. Barsaga's International Employment Agency ay naghahanap ng 100 karpintero. Kaagad siyang nagdesisyon na ito na ang pagkakataong hinihintay niya at ng kanyang pamilya. Para sa kanya, ito na ang paraan para maiahon ang kanyang pamilya sa kahirapang dulot ng El Niño.

Nagsadya si Mang Berto sa opisina ng E. B. Barsaga's International Employment Agency. Nag-aplay siya bilang karpintero sa Saudi Arabia. Dinala niya ang lahat ng mga papeles na kailangan tulad ng application form, sedula at iba pang mga papeles na kailangan para maisaayos ang kanyang aplikasyon.

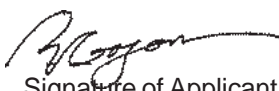
Pag-aralan ang porma sa ibaba.

BIR FORM (NOVEMBER, 1995)			
COMMUNITY TAX CERTIFICATE		INDIVIDUAL	NO. 5725924D
YEAR 1998	PLACE OF ISSUE Koronadal, South Cotabato	DATE ISSUED July 5, 1998	TAXPAYER'S COPY
NAME (SURNAME) Cogon,	(FIRST) Roberto	(MIDDLE) Baste	TIN (if any)
ADDRESS Koronadal, South Cotabato		SEX /4/ MALE / / FEMALE	
CITIZENSHIP Filipino	ICP NO. (if an alien)	PLACE OF BIRTH South Cotabato	DATE OF BIRTH December 14, 1959
CIVIL STATUS / / SINGLE / / SEPARATED /4/ MARRIED / / DIVORCED		HEIGHT 5'5" WEIGHT 140 lbs.	
PROFESSION/OCCUPATION/BUSINESS			
A. BASIC COMMUNITY TAX (P5.00) Voluntary or Exempted (P1.00)			P5.00
B. ADDITIONAL COMMUNITY TAX (tax not exceeding P5,000.00)			
1. GROSS RECEIPTS OR EARNING DERIVED FROM BUSINESS DURING THE PRECEDING YEAR (P1.00 FOR EVERY P1,000.00)			
2. SALARIES, GROSS RECEIPTS OR EARNINGS DERIVED FROM EXERCISE OF PROFESSION OR PURSUIT OF ANY OCCUPATION (P1,000.00)			
3. INCOME FROM REAL PROPERTY (P1.00 for every P1,000.00)			P105.00
TOTAL			P110.00
INTEREST			
TOTAL AMOUNT PAID			P110.00
 RIGHT THUMB PRINT		 TAXPAYER'S SIGNATURE	
MUNICIPAL TREASURER			

Mayroon ka bang sedula? Kung ikaw ay labingwalong taon gulang pataas, dapat mayroon ka nito. Pag-aralan mong mabuti kung paano sinulatan ni Mang Berto ang kanyang sedula. Kaya mo kaya ito?

May isa pang pormang kailangang sulatan si Mang Berto. Ito ay ang *Personal Data Sheet*.

Pag-aralan mong mabuti ang porma sa ibaba.

Personal Data Sheet			
Name: Cogon, Roberto B.		Sex: M	Civil Status: M
Citizenship: Filipino		Religion: Roman Catholic	
Present Address: Koronadal, South Cotabato			
Provincial Address: Koronadal, South Cotabato			
Date of Birth: December 14, 1959		Place of Birth: Koronadal, South Cotabato	
Educational Attainment			
	Name of School	Degree/Units	Date Graduated
Elementary	Koronadal Elementary School	Graduate	1964
Secondary	Koronadal High School	2 nd year	1970
Vocational	Koronadal Trade School	Certificate holder	1974
Other Qualifications/Special Skills: Carpentry (wood and cement)			
Service Record (Employment):			
Inclusive Dates	Office	Position	Remarks
(None)			
Parents:	Pedro Cogon	Maria Baste	
	Father	Mother	
Wife's name: Charito Lloren			
Dependents		Date of Birth	
Name			
Richard L. Cogon		January 2, 1992	
Jeffrey L. Cogon		September 5, 1985	
Trina L. Cogon		April 12, 1982	
Abraham L. Cogon		December 7, 1980	
Date Accomplished: September 23, 1997			
		 Signature of Applicant	

Makaraan ang dalawang buwan, nalaman ni Mang Berto mula sa employment agency na natanggap siya. Masayang-masaya siya.

Maswerte si Mang Berto, ngunit kailangan niya ng malaking halaga na aabot sa halagang ₱20,000.00 para sa placement fee. At kung sakaling matutuloy siya sa Saudi Arabia, kailangan niyang mag-iwan ng ₱13,000.00 para sa kanyang pamilya habang naghihintay sila ng kanyang padala. Gagastos din siya ng mga ₱8,000.00 sa pag-aayos ng kanyang mga papeles at pambayad sa medical certificate. Dagdag pa rito ang ₱12,000.00 na baon niya pag-alis ng Pilipinas.

Magbalik-aral Tayo

1. Magkano ang kabuuang pera na kakailanganin ni Mang Berto?

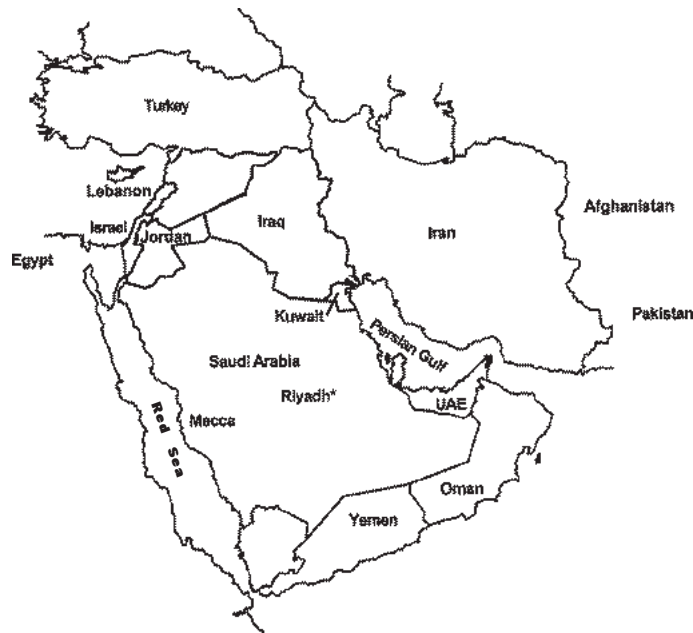
2. Magkano pa ang kailangan niyang pera kung maisasangla niya ang titulo ng kanyang lupa sa halagang ₱ 50,000.00?

Ihambing ang iyong mga sagot sa *Batayan sa Pagwawasto* na nasa pahina 40.

Pag-aralan at Suriin Natin Ito

Ito ang mapa ng Middle East kung saan makikita ang bansang Saudi Arabia.

Ang pamahalaan ng Saudi Arabia ay pinamumunuan ng isang hari. Ito'y isang mayaman na bansa na sagana sa langis na kailangan ng bawat bansa para mapatakbo ang mga makinarya, mga barko, eroplano at iba pang mga makinarya. Islam ang relihiyon ng mga tao sa Saudi Arabia. Bawal dito ang pag-inom ng alak, pagkain ng baboy at iba pang mga masasamang bisyo.

Ang mga bansang Iraq at Kuwait ay makikita sa bandang hilaga (*north*) ng Saudi Arabia. Sa timog (*south*) ay ang bansang Yemen. Sa silangan (*east*) ay ang Red Sea at sa kanluran (*west*) naman ay ang Persian Gulf at ang mga bansang tulad ng United Arab Emirates (UAE) at Oman.

Taun-taon, maraming Muslim ang nagpupunta sa Mecca bilang paglalakbay sa banal na lugar.

Hanapin mo sa mapa ang Saudi Arabia. Ano ang kabisera o kapital nito? Hanapin mo rin ang mga bansang nakapaligid sa Saudi Arabia tulad ng Yemen, Kuwait, Iraq, Oman at United Arab Emirates (UAE).

Nahanap mo ba ang Saudi Arabia sa mapa? Alam mo ba na ang kapital ng Saudi Arabia ay Riyadh? Nakita mo rin ba ang Riyadh sa mapa?

Kung ganoon, magaling! Ipagpatuloy natin ang ating pag-aaral sa naging karanasan ni Mang Berto bilang OFW.

Basahin Natin Ito

Nasa Saudi Arabia na si Mang Berto!

Dumating na sa Saudi Arabia si Mang Berto. Nagtatrabaho siya bilang karpintero sa isang construction company. Ang kanyang buwanang sahod ay U.S. \$ 1000.00

May mga Pinoy rin siyang kasama doon tulad nina Pedro na isang *driver*, Mario na isang *electrician*, Jose na isang mekaniko, at Perla na isang katulong sa bahay.

Si Pedro ay sumasahod ng U.S.\$ 1000.00 isang buwan. Si Mario ay U.S.\$1,200.00 isang buwan. Si Jose ay U.S. \$1,150.00 isang buwan. Si Perla bilang katulong sa bahay ay kumikita naman ng U.S.\$600.00 isang buwan.

Sagutan Natin Ito

1. Ano ang katumbas sa piso ng sahod ng bawat isa sa limang OFW kung ang palitan ng dolyar sa piso ay U.S. \$1.00 sa ₱45.00?

2. Magkano ang *average* na suweldo ng limang OFW?

3. Kung si Mang Berto at ang apat na OFW ay may average na sahod na \$500.00 isang buwan, magkano ang kabuuang sahod nila sa isang buwan? Ano ang katumbas nito sa piso kung ang palitan ng dolyar sa piso ay U.S. \$1.00 sa ₱45.00?

Ihambing ang iyong mga sagot sa *Batayan sa Pagwawasto* sa pp. 40-42 ng modyul na ito.

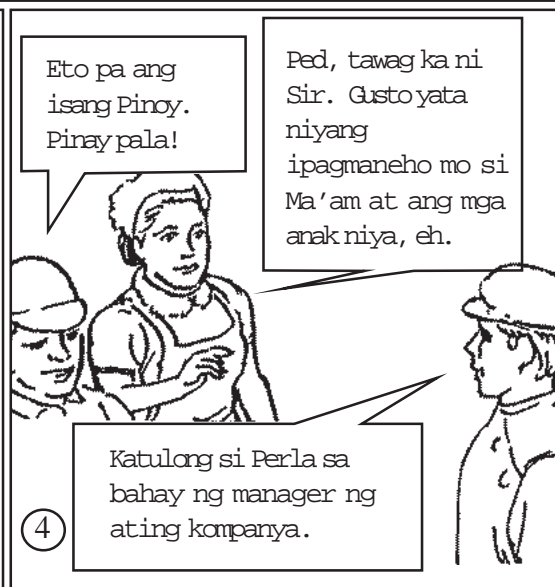
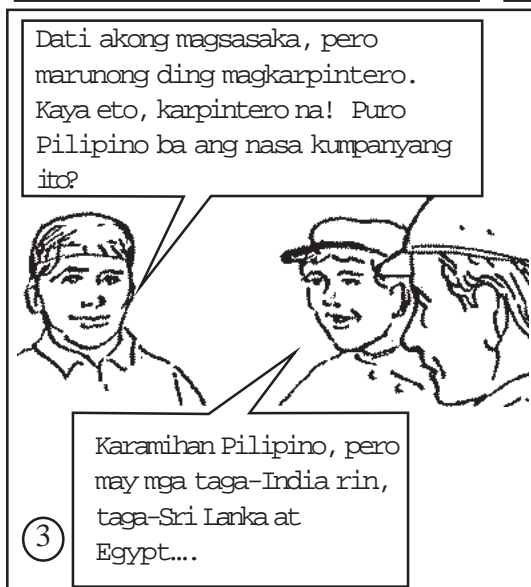
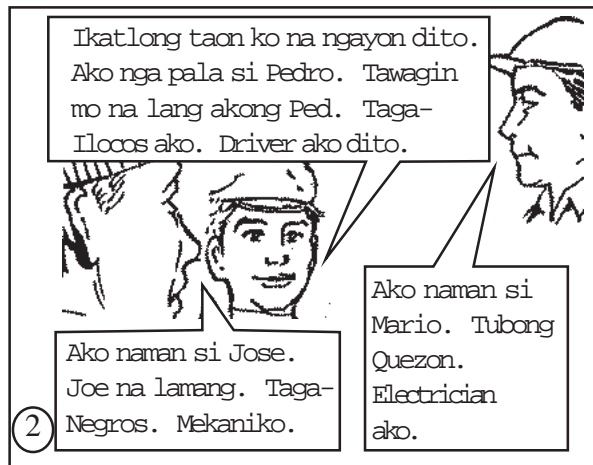
Makinig Tayo

Habang binabasa mo ang komiks, maaari mo ring pakinggan ang kuwento sa cassette tape. Hingin mo sa iyon Instructional Manager ang cassette tape nito.

Si Mang Berto, Isang Matagumpay na OFW

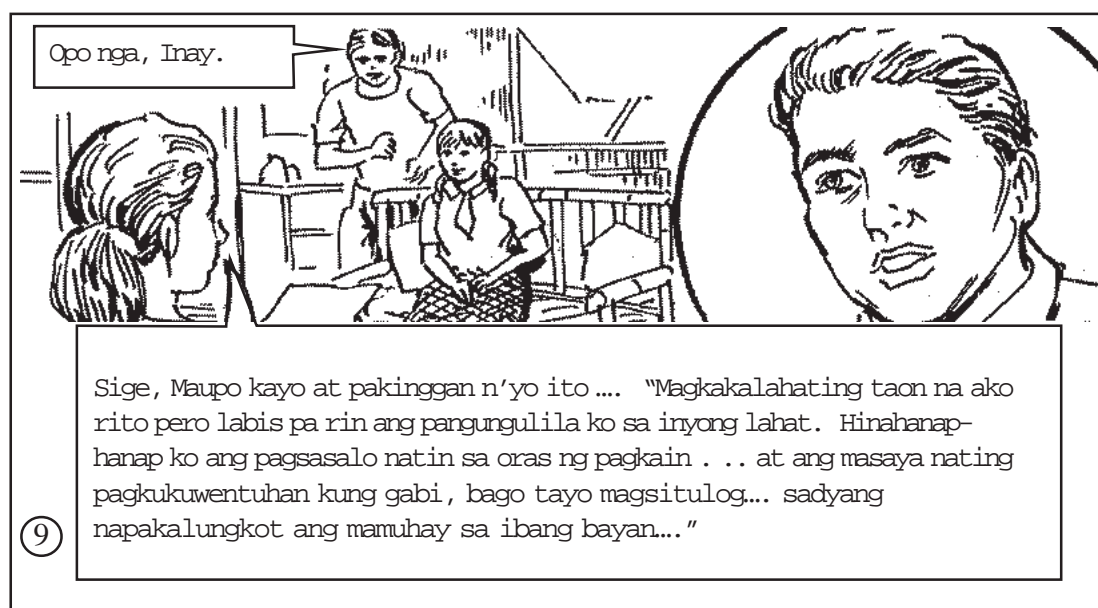
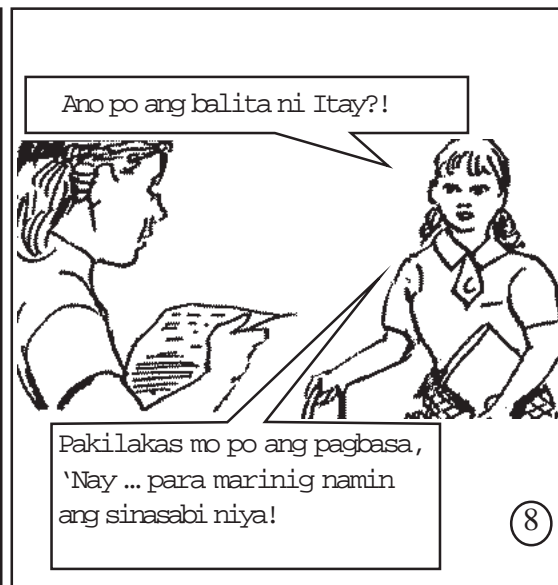
Mga Tauhan:

Berto	40 taong gulang, karpintero
Mitring	38 taong gulang, asawa ni Berto
Bing	19 na taong gulang, lalaking anak ni Berto
Thina	17 taong gulang, babaing anak ni Berto
Pedro	36 na taong gulang, <i>driver</i> (OFW)
Mario	30 taong gulang, <i>electrician</i> (OFW)
Perla	29 na taong gulang, <i>domestic helper</i> (OFW)
Jose	35 taong gulang, <i>mechanic</i> (OFW)

Samantala sa bahay ni Mang Berto sa Pilipinas...

"Talo pa kung ang bayang ito ay kakaiba ang kultura at kaugalian sa kinamulatan mo at nakasanayan! May mga gabing hindi ako makatulog sa tindi ng pananabik kong makapiling kayong lahat! Parang gustung-gusto kong umatras sa dalawang taong kontratang pinimahan ko at nang makauwi na ako sa inyo. Pero pag naiisip ko na kailangang pangatawanan ko ang pananatili ko rito para kumita nang sapat na makatutugon sa lahat ng inyong mga pangangailangan ay ako na rin ang pilit na sumisikil sa aking damdamin... Sulatan ninyo ako nang madalas. Iyan ang mabisang gamot sa aking kalungkutan ... Mahal na mahal ko kayong lahat.

Berto"

10

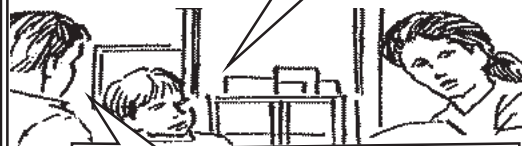
Kawawa naman ang Itay!

Tinitiiis niya ang lahat, para sa atin!

11

Ipinapangako ko, hindi ko sasayangin ang ipinadadala niyang pera na galing sa kanyang pagod at hirap! Mag-aaral ako nang mabuti hanggang sa makatapos ako!

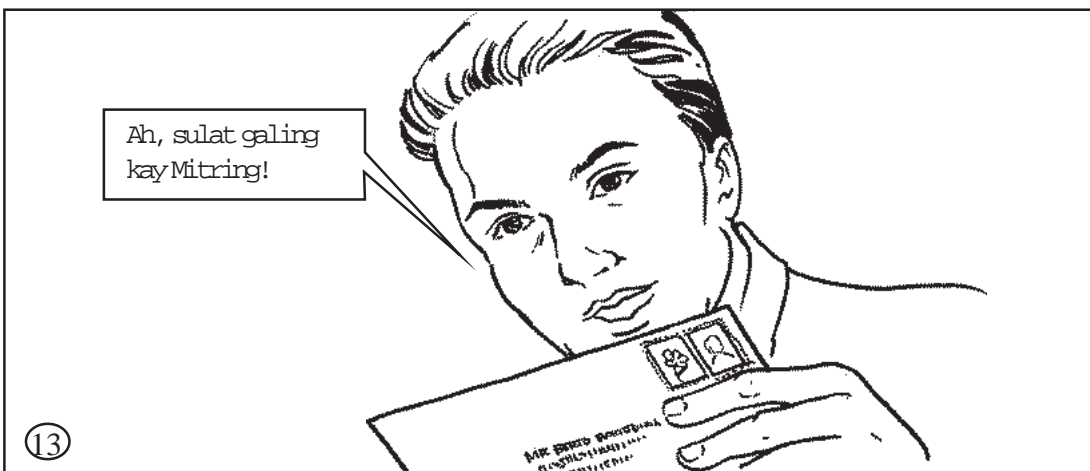

Ako rin. Dalawang taon na lamang at ga-graduate na rin ako. Makikita rin ng Itay ang bunga ng kanyang pagpapakasakit sa pagtatapos ko!

12

Balik tayo sa Saudi Arabia...

Ah, surat galing kay Mitring!

13

" Mahal kong Berto, matuwa ka na dahil sa wakas, sa awa ng Diyos ay tapos na rin nating bayaran ang pinagsanglaan natin ng ating bukirin. Hawak ko na ulit ang titulo ng ating lupa. At hindi lamang iyan... pati na mga kamag-anak at kaibigan na inutangan natin ng halagang pampuno sa kailangan mo bago ka nakaalis, ay nabayaran ko na rin sa pamamagitan ng perang ipinadala mo buwan-buwan! Puwede ka nang huminga nang maluwag-luwag... dahil ultimo utang natin sa tindahan ay bayad na rin. Ngayon, sinisimulan ko namang pag-ipunan ang pagpapagawa ng ating bahay. Ang sabi nga ng apat na anak mo... hindi namin dapat aksayahin ang perang pinaghirapan mo. Bagkus ay dapat naming sinupin at gamitin sa mga pangunahing pangangailangan lamang.

14

Malungkot ang Pasko na wala ka rito at hindi namin kasama sa pagdiriwang... pero hindi ako nagrereklamo dahil alam kong kailangan nating magsakripisyo pareho upang mabigyan natin nang higit na magandang buhay ang mga anak natin... Ingatan mo ang iyong sarili. Huwag kang makalilimot tumawag sa Diyos. Lagi mong paniwalaang pinakamamahal kita...

Mitring

15

Sa construction site ...

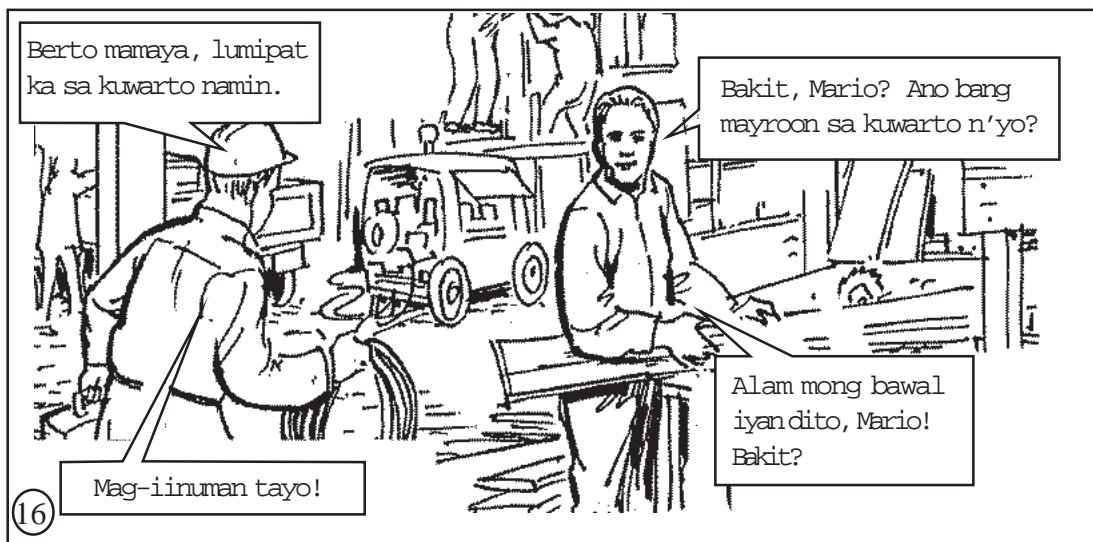
Berto mamaya, lumipat ka sa kuwarto namin.

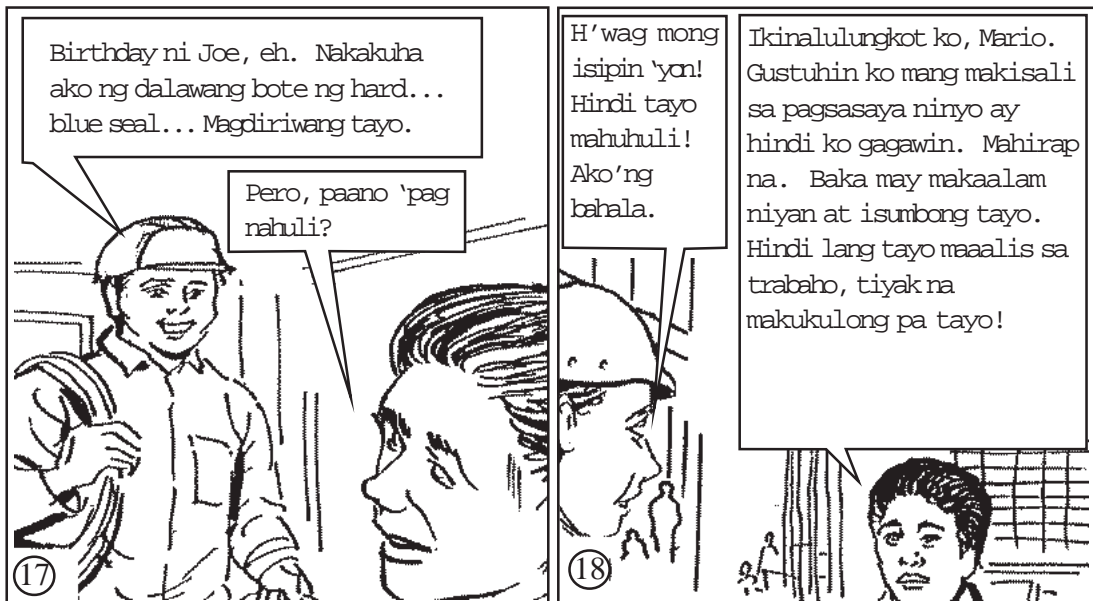
Bakit, Mario? Ano bang mayroon sa kuwarto n'yo?

Alam mong bawal iyan dito, Mario! Bakit?

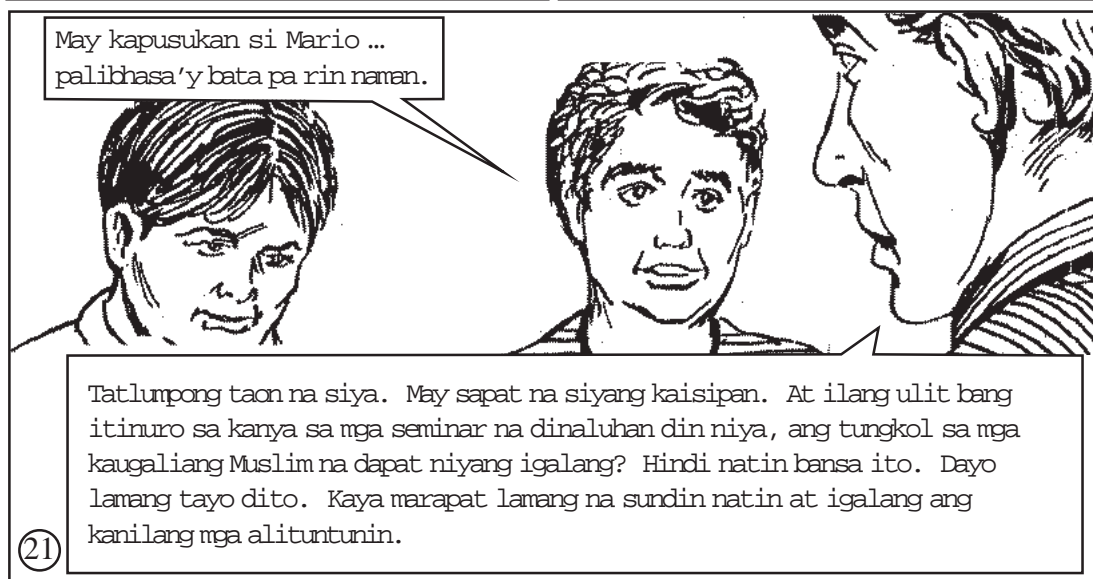
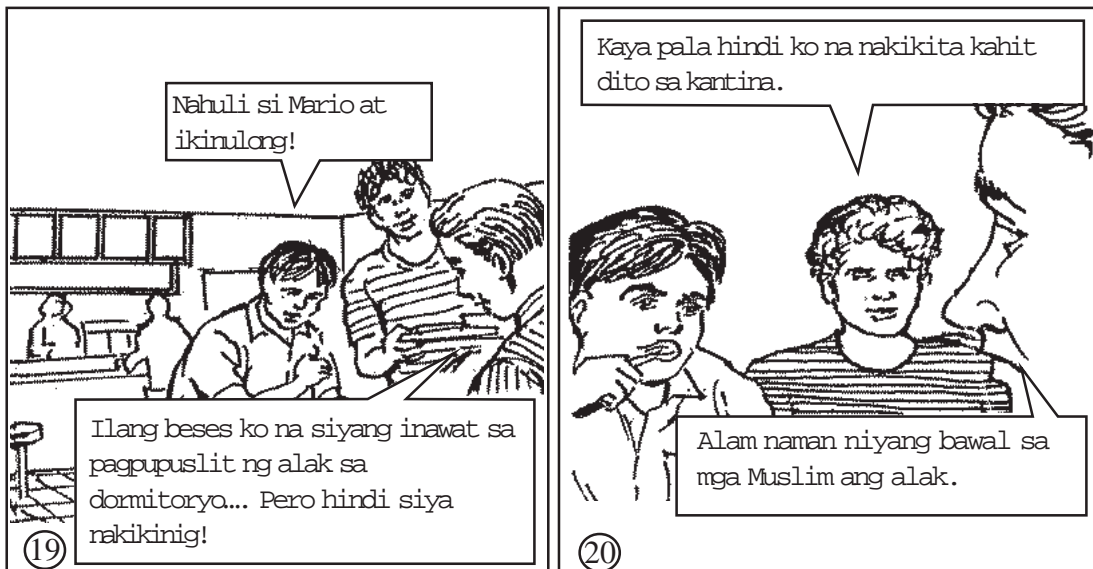
Mag-iinuman tayo!

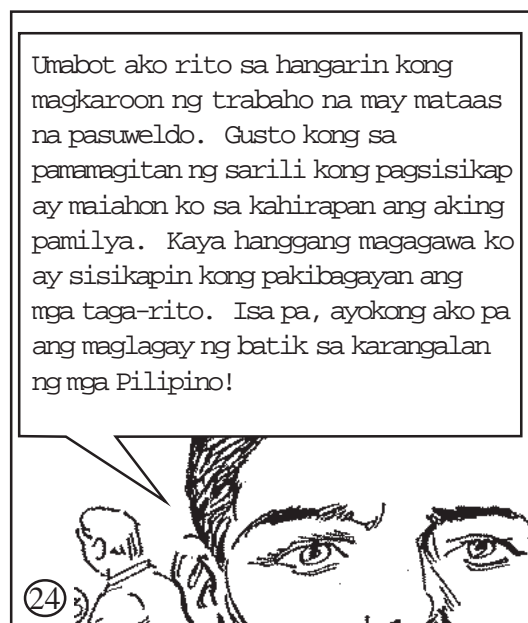
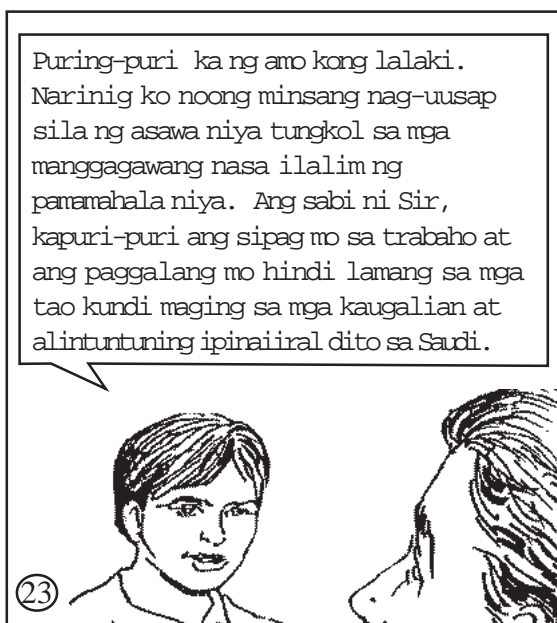
16

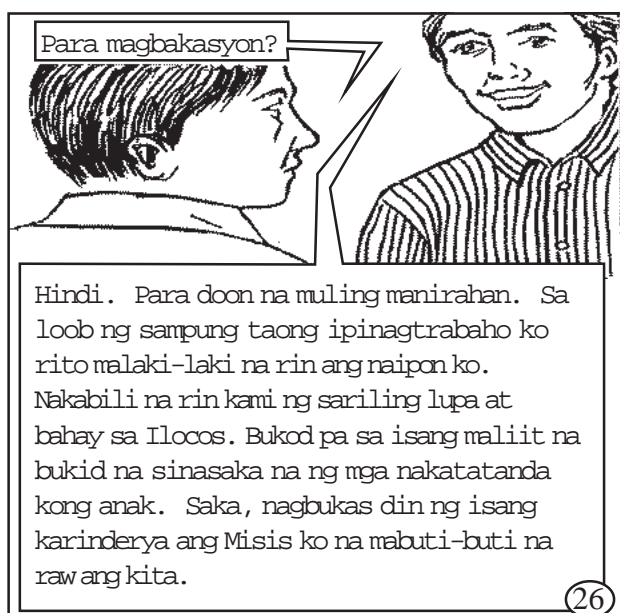

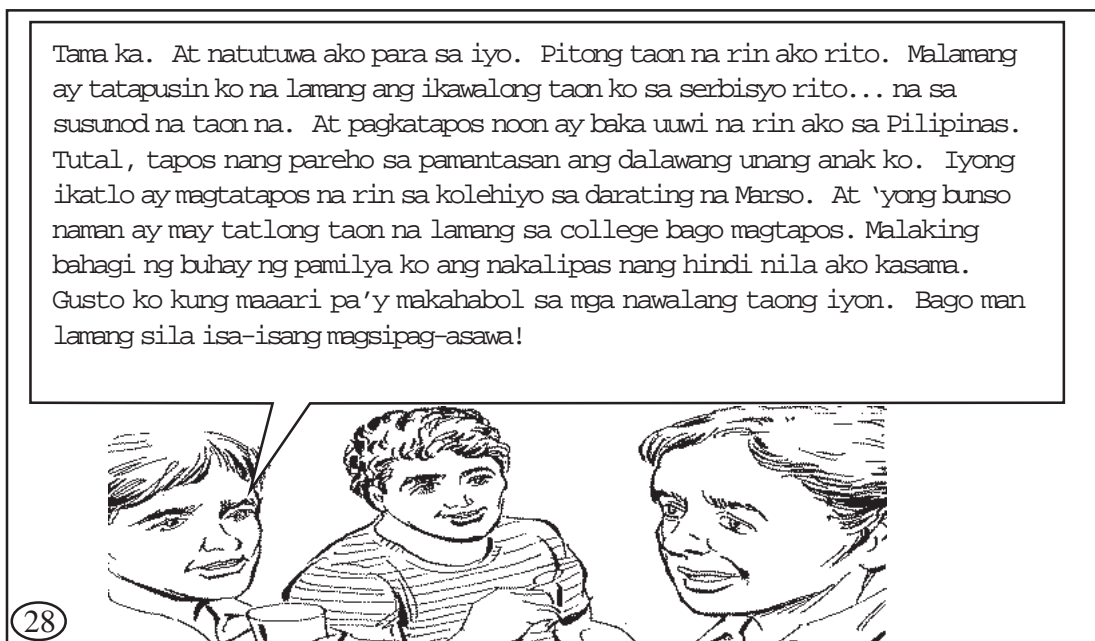
Kinabukasan, sa loob ng kantina...

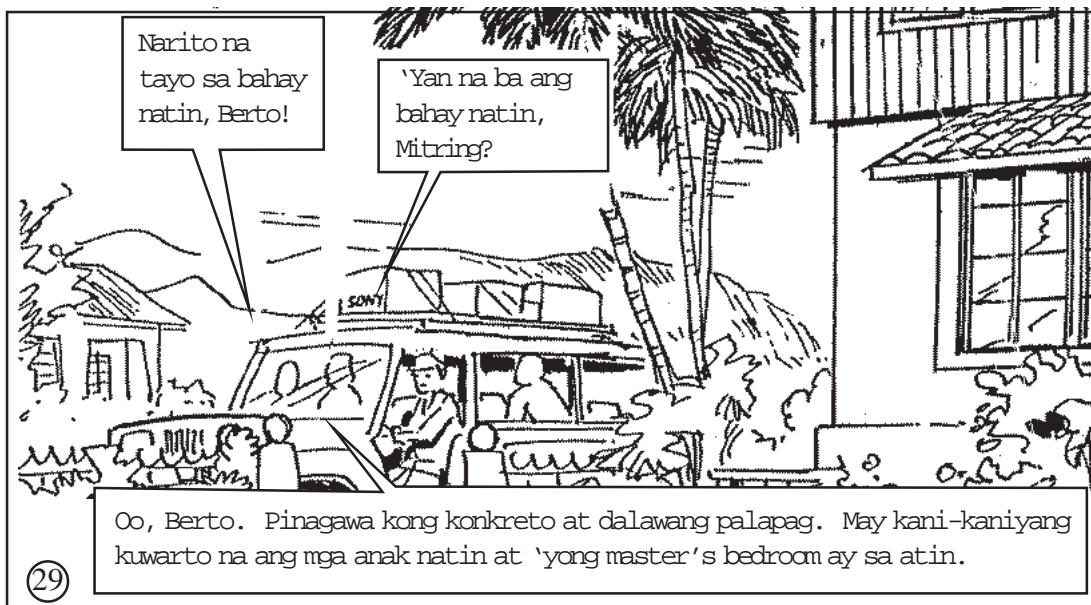

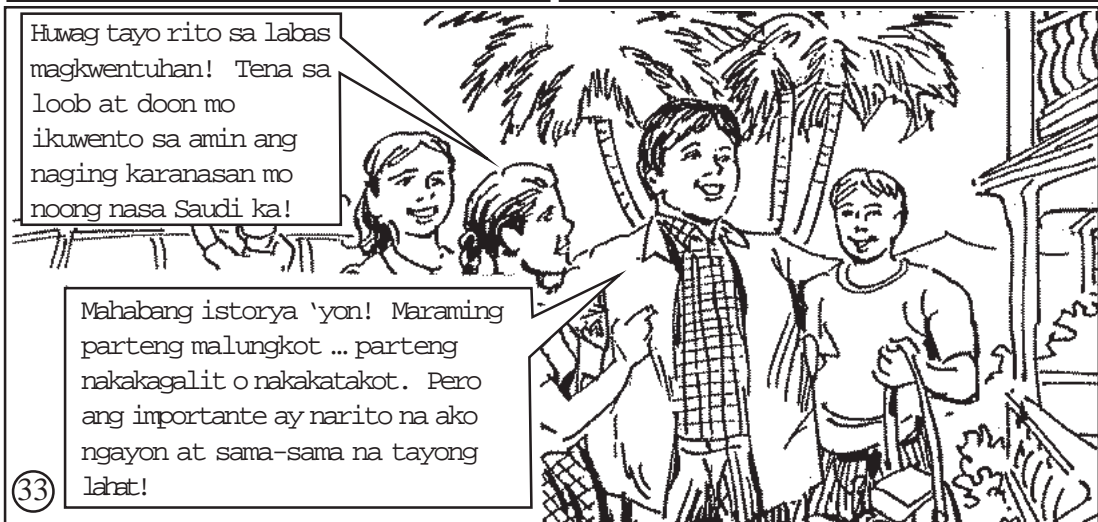
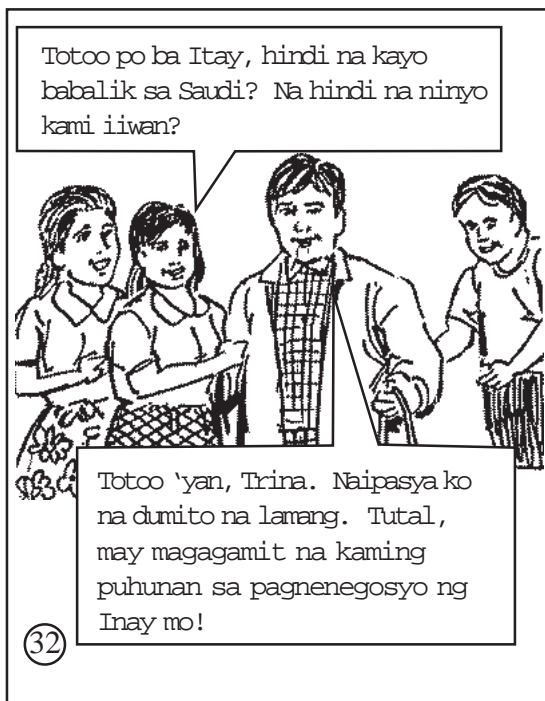
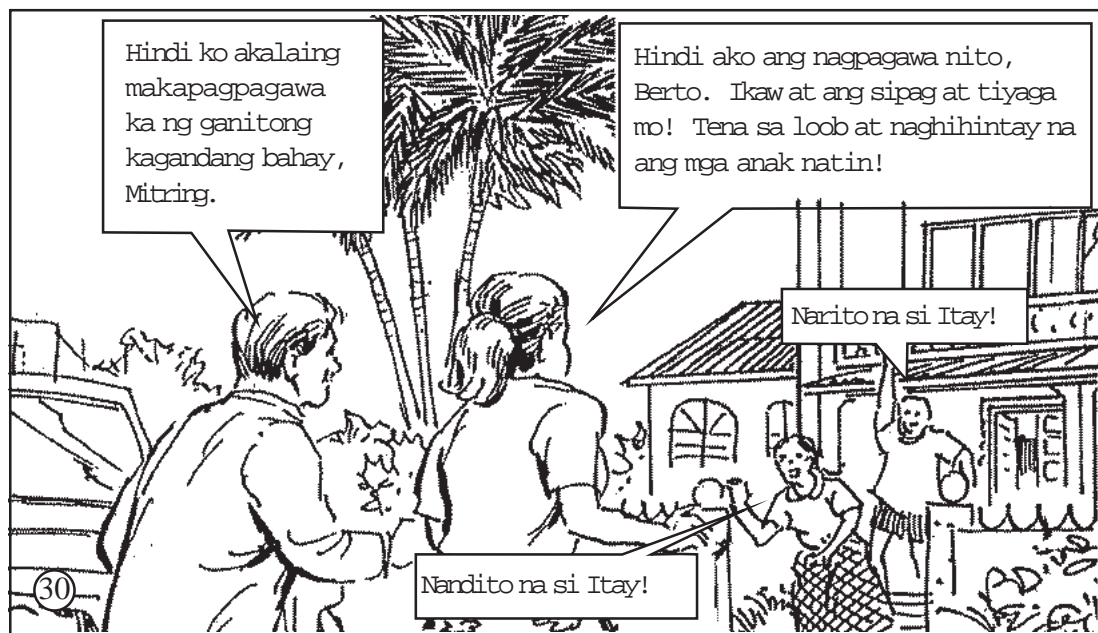
Matapos ang pitong taon...

Makalipas ang walong taon...

Pag-isipan Natin Ito

Ngayon tapos mo nang mabasa ang kuwento ni Mang Berto, sagutin ang sumusunod na tanong.

1. Sinu-sino sa kanila ang palagay mo'y naging matagumpay?

2. Bakit sila naging matagumpay?

3. Ano ang nangyari kay Mario?

4. Kung ikaw ay isang OFW, gagawin mo rin ba ang ginawa ni Mario? Bakit?

Ihambing mo ang iyong mga sagot sa mga sagot ko:

1. Si Pedro, ang driver, at si Mang Berto, ang karpintero, ay kapwa naging matagumpay.
2. Narito ang mga dahilan kung bakit ang dalawang OFW na ito ay naging matagumpay:
 - ◆ Pareho silang masipag.
 - ◆ Pareho nilang tinutupad ang mga batas at alituntunin ng bansang kanilang pinagtatrabahuhan.
 - ◆ Hindi sila nagkaroon ng bisyo tulad ng pag-inom ng alak, pagsusugal at iba pang mga bawal na gawain sa Saudi.
 - ◆ Parehong pinakaingatan ng kanilang mga pamilya ang perang ipinapadala nila.
 - ◆ Ginamit nang wasto ng kanilang mga pamilya ang mga perang ipinapadala nila sa pamamagitan ng pagpundar ng maliit na negosyong pagkakikitaan.
 - ◆ Parehong may pananampalataya sa Diyos ang kanilang mga pamilya.
3. Si Mario ay isang halimbawa ng OFW na hindi nagtagumpay. Nahuli siya at nakulong dahil nilabag niya ang batas na nagbabawal sa pag-inom ng alak. Alam naman niyang mahigpit itong ipinagbabawal nang siya ay dumalo sa pre-departure seminar bago siya umalis patungong Saudi Arabia.
4. Kung ako ay isang OFW, hindi ko gagawin ang ginawa ni Mario. Gagayahin ko sina Mang Pedro at Mang Berto na naging mga responsableng manggagawa, sumusunod sa batas at may takot sa Diyos.

Magkatulad ba tayo ng sagot? Kung ganoon, magaling!

Alamin Natin ang Iyong mga Natutuhan

Makipagpanayam sa limang OFW sa inyong lugar. Kung wala kang kakilalang OFW, kapanayamin ang mga taong may alam tungkol sa pangingibang bansa. Itanong mo sa kanila ang sumusunod na katanungan. Isulat mo sa papel ang kanilang mga sagot.

1. Ilan sa mga OFW na kilala mo ang nagtagumpay? Ilan naman ang hindi nagtagumpay?
2. May mabuti bang nangyari sa buhay ng kanilang mga pamilya?
3. Anu-ano ang mga dahilan kung bakit sila ay nagtagumpay, at ang iba naman ay hindi nagtatagumpay?
4. Anu-anong mga panuntunan ang dapat sundin ng isang OFW para maging matagumpay?

Kapag natapos mo na ang gawaing ito, ipakita ito sa iyong Instructional Manager o Facilitator. Hingin mo ang kanyang opinyon tungkol sa nagawa mong pagsisiyasat. Kung walang Facilitator, maaari mo itong ipakita sa iyong kaibigan o kamag-anak o sa kapwa mo mag-aaral. Maaari mo rin itong ipakita sa isang guro o sa kapitan ng inyong barangay. Hingin mo ang kanilang mga opinyon hinggil sa iyong ginawa.

Maaari mo ring ihambing ang iyong sagot sa *Batayan sa Pagwawasto* sa pp. 42-43 ng modyul na ito.

Tandaan Natin

Sa araling ito, natutuhan mo ang tungkol sa mga bansang pinupuntahan ng karamihang mga Pilipino upang magtrabaho bilang mga OFW. Nahanap mo rin ang mga bansang ito sa mapa. Ang ilan sa mga bansang ito ay ang Saudi Arabia, Japan, Taiwan, Hong Kong, Kuwait, Singapore, at UAE.

Natutuhan mo rin na itinuturing na mga bagong bayani ang mga OFW dahil sa mga ipinapadala nilang dolyar. Ang mga dolyar na ito ay ginagamit ng ating bansa na pang-angkat ng mga pagkain, makinarya at iba pang kagamitan na kailangan para tumakbo ang ating ekonomiya. Nalaman mo ring may mga OFW na nagtatagumpay at mayroon din namang hindi. Para maging matagumpay, ang isang OFW ay dapat maging matiyaga, masikap, masunurin sa batas at may taimtim na pananampalataya.

Ibalik Ninyo Kami sa Pilipinas!

Napag-alaman mo sa Aralin 1 ang matagumpay na kinahinatnan ng pangingibang bansa ni Mang Berto. Sa araling ito, tatalakayin naman natin ang mga suliraning kinakaharap ng ating mga OFW at kung paano ito tinutugunan ng ating pamahalaan at ng mga pamahalaan ng mga bansang kanilang pinagtatrabahuhan. Matapos mong basahin ang araling ito, makakaya mo nang suriin ang pandaigdigang isyu ng mga OFW na nakaaapekto sa buhay ng ating pamayanan, ng ating bansa at maging ng buong mundo. Maaari ka ring makapagmungkahi ng mga paraan upang malutas ang problema ng mga OFW sa mundo. Inaasahan ding maisasagawa mo ang isa sa iyong mga iminungkahi.

Pag-aralan at Suriin Natin Ito

Pag-aralan at suriin ang maaaring mangyari sa mga OFW sa sitwasyong isinasaad ng larawan.

1. Sa inyong palagay, ano kaya ang nangyari sa mga OFW sa larawan? Bakit nila isinisigaw ang “Ibalik ninyo kami sa Pilipinas!”
2. Paano nakaaapekto ang mga pangyayaring tulad nito sa ating bansa at maging sa mga bansa na pinagtatrabahuhan ng mga OFW?
3. Ano ang magagawa natin at ng ating pamahalaan sa sitwasyong tulad nito?

Napag-isipan at nasuri mo na ba nang mabuti ang sagot sa mga katanungan?

Habang binabasa mo ang iba pang nilalaman ng modyul na ito, isipin mo kung paano ito sasagutan.

Basahin Natin Ito

Maraming mga OFW ang naging matagumpay sa kanilang pagtatrabaho sa ibang bansa. Isa na rito si Mang Berto. Ngunit mayroon ding hindi sinuwerte. Kasama na rito ang mga OFW na naging biktima ng mga ilegal na recruiter. Karamihan sa kanila ay nakulong dahil sa kakulangan ng mga tamang papeles. Ang iba naman ay nakulong dahil sa paglabag sa mga alintuntunin at mga batas ng bansang kanilang pinagtatrabahuhan. Ang iba naman ay nagtangkang magpuslit ng mga ipinagbabawal na gamot, alak at mga malalaswang magasin. Ang iba naman ay maaaring naging biktima ng karahasan ng pulisya sa ibang bansa, o kaya'y ipinagkanulo ng kanilang mga amo o dinampot ng mga pulis na kasabwat ng mga ito.

Ang mga sitwasyong ito ay lumikha ng pagkabahala sa ating mga Pilipino, sa ating pamahalaan, at sa mga pamahalaan ng mga bansang pinangyarihan ng ganitong mga kalagayan. Siguro naalala pa ninyo ang di-kanais-nais na sinapit nina Flor Contemplacion at Sarah Balabagan. Dahil sa mga pangyayaring ito, nagkaroon ng krisis sa relasyon ng Pilipinas at mga bansang Singapore at Saudi Arabia. Maraming bansa rin ang nagpahayag ng kanilang pag-alala sa maaaring kahinatnan ng krisis na ito. Marami rin ang namagitan at tumulong para hindi lumubha ang problema.

Maliban kina Flor Contemplacion at Sarah Balabagan, may kilala ka pa bang ibang OFW na nakaranas din ng mga ganitong suliranin?

Bakit nagkakaroon ng mga problemang tulad nito? Maraming dahilan. Ang ating bansa ay isa sa mga dapat sisihin sa pag-alis ng maraming OFW nang walang sapat na mga papeles.

Sila ay naging biktima ng mga ilegal na recruiter na patuloy pa rin ang operasyon dahil sa pagkakanlong sa kanila ng mga baluktot na opisyal ng ating pamahalaan. Mayroon din namang mga kaso na ang dapat sisihin ay ang mga bansang kanilang pagtatrabahuhan.

Halimbawa, may mga employer na nagsasamantala sa kanilang mga manggagawa at hindi nagbabayad ayon sa nakasaad sa kontrata.

Kadalasan, ang mga employer na ganito ay tuso at makapangyarihan kaya kahit magsuplong ang ating mga OFW sa awtoridad, nababaligtad pa ang sitwasyon at sila pa ang nakukulong. Kadalasan, hindi sila pinakikinggan. Sa kababaihan naman, karamihan sa kanila ay pinagsasamantalahan ng kanilang mga amo. Kadalasan, walang magawa ang ating kababaihang OFW kaya tumatahimik na lang. Ngunit si Sarah Balabagan ay naiiba. Hindi siya tumahimik. Ipinaglaban niya ang kanyang sarili hanggang sa napatay niya ang kanyang amo.

Mayroon ba tayong magagawa upang makatulong sa paglutas ng mga problema ng ating mga OFW? Malaki ang ating magagawa. Halimbawa, maaari tayong maglunsad sa ating pamayanan ng isang kampanyang magbibigay ng impormasyon tungkol sa:

- ◆ Pangalan ng mga ilegal na employment agencies;
- ◆ Alituntunin kung paano mabuhay sa ibang bansa;
- ◆ Paano umiwas sa mga posibleng gulo;
- ◆ Ano ang gagawin kung may problema sa amo at kung saan pupunta upang iharap ang kanilang kaso; at
- ◆ Mga ahensiya ng pamahalaan gaya ng embahada o konsulado na malalapitan kung sakaling magkaproblema sa ibang bansa.

Ano ang iba pang paraang nalalaman mo na makatutulong sa ating mga kababaihan na nagbabalak pa lamang na mangibang bansa bilang mga OFW? Pag-isipan at isulat ang iyong mga sagot sa patlang.

Maaari mong ipakita ang iyong mga sagot sa iyong *Instructional Manager* o *Facilitator* o kaya'y sa isa mong kaibigan, kamag-anak o kapwa nag-aaral.

Mga Suliranin ng mga OFW na Nakasasama sa Samahan ng mga Bansa sa Mundo

Bagama't karamihan sa ating mga OFW ay matatawag na mga bagong bayani ng ating bansa dahil sa kanilang malaking papel sa pag-unlad ng ekonomiya, mayroon ding ilan na matatawag nating salbahe o scalawag. Sila ang sumisira sa ating pagkatao bilang mga Pilipino. Sila ang nagbibigay ng kahihyan sa ating mga kababayang OFW na nagpapakahirap sa ibang bansa. Pati na rin tayong naririto sa Pilipinas ay nadaramay dahil sa mga kahihyang ginagawa ng mga OFW na tulad nila. Dahil dito, ang ibang Pilipinong nagtutungo sa ibang bansa ay itinuturing na parang mga kriminal. Hindi lang ito, ang kasamaang kanilang ginagawa ay maaaring magbanta sa magandang pakikipag-ugnayan ng ating bansa sa mga bansang pinagtatrabahuhan nila.

Isa sa pinakamalubhang suliranin ng ating bansa at ng iba pang bansa ay ang pagpasok ng mga ilegal na OFW. Dahil sa kawalan ng mga lehitimong dokumento o papeles, palaging nagtatago ang mga Pilipinong ito sa mga awtoridad sa bansang kanilang pinuntahan. Ang tawag sa kanila'y TNT, na ang ibig sabihin ay "tago nang tago". Kalimitan, sila'y mga biktima ng mga ilegal na employment agency o recruiter. Bukod dito'y may mga indibidwal na nagkukunwaring mga ahente ng mga employment agency sa ibang bansang nangangailangan ng mga trabahador. Sila'y nangangalap ng mga kababayan natin para mangibang bansa. Malaki ang hinihinging halaga ng mga taong ito sa mga hindi nagsususpetsang kababayan natin na gustong mag-OFW.

Narito ang ilan sa mga problemang maaaring masangkutan ng mga OFW na walang lehitimong papeles o kaya'y naging biktima ng mga ilegal na recruiter.

- ◆ Hindi sila mabibigyan ng nararapat na proteksiyon ayon sa batas ng bansang kanilang pinagtatrabahuhan kung sakaling kakailanganin nila ito.
- ◆ Maaari silang abusuhin ng kanilang mga amo.
- ◆ Maaaring hindi sila bayaran nang naaayon sa nakasaad sa kontrata.
- ◆ Maaaring pagtrabahuhan sila nang lagpas na sa nakatakdang oras nang walang overtime pay.
- ◆ Maaaring hindi rin ipagkaloob sa kanila ang iba pang nakasaad sa kontrata gaya ng libreng pabahay at pagkain.

Subukan Natin Ito

Sa iyong pagbabasa ng diyaryo, pakikinig sa radyo at panonood sa telebisyon, ano pang mga suliranin tungkol sa mga OFW ang nababalitaan mo?

Isulat ang mga ito sa mga patlang sa ibaba.

Ihambing mo ang mga problemang isinulat mo sa mga problemang inilarawan sa araling ito. Noong 1996, may inilabas sa mga diyaryo (press release) ang Philippine Overseas Employment Agency (POEA) tungkol sa mga OFW. Basahin ito.

May tinatayang 900,000 OFW ang nagtatrabaho sa ibang bansa sa buwan ng Abril-Setyembre 1996. Ito'y mas mataas ng 13.2% o 105,000 katao kung ihahambing sa 795,000 trabahador noong Abril – Setyembre 1995. Mga 92.0% o 831,000 sa mga ito ang may legal na kontrata, samantalang natitira'y mga TNT.

Ang mga manggagawang ito ay galing sa iba't ibang rehiyon ng Pilipinas tulad ng National Capital Region (17.0%), Timog Katagalugan (17.0%), Gitnang Luzon (16.7%), at Ilocos (12.0%). Sa kabilang dako, ang karamihan sa mga OFW na naireport na walang kontrata ay galing sa Autonomous Region of Muslim Mindanao, Timog Katagalugan at Kanlurang Mindanao.

Sa naulat na 900,000 OFW, 504,000 o 56% ang mga lalaki at 396,000 o 44% ang mga babae.

Nabanggit din ng artikulo ang tungkol sa mga problemang pang-OFW na kailangang harapin ng ating bansa. Ilan sa mga problemang ito ay ang sumusunod:

- ◆ may 446 ilegal na Pilipinong nakapasok sa Malaysia ang pinauwi rito sa Pilipinas;
- ◆ 14 na mga ilegal na manggagawang Pilipino sa Gitnang Silangan ay bibitayin o pupugutan ng ulo;
- ◆ Paglaki ng bilang ng mga OFW na bumabalik sa Pilipinas na nasa kabaong;
- ◆ Ilang mga Pilipino sa Japan ay dinakip ng mga alagad ng batas dahil sa paggamit ng bawal na gamot;
- ◆ Ilan sa mga ilegal na manggagawa ay nagpakamatay; at
- ◆ Pagdami ng bilang ng mga Pilipinong OFW na pinagsasamantalan o ginagahasa.

Paano natin mababawasan o maiiwasan ang mga ganitong problema ng mga OFW? Isulat ang iyong sagot sa mga patlang sa ibaba.

Narito ang aking mga sagot. Ihambing mo ang iyong mga sagot. Magkapareho ba tayo? Kung ganoon, magaling!

Narito ang ilang sa mga maaaring gawin para mabawasan o malutas ang mga suliraning may kaugnayan sa mga OFW:

- ◆ Dapat maglunsad ang ating pamahalaan ng isang tuwiran at tahasang pangangampanya laban sa mga ilegal na recruiter para tuluyan nang mawala ang mga ito.
- ◆ Ipatupad nang husto ang mga batas laban sa mga ilegal na recruiter.
- ◆ Makipag-ugnay ang ating pamahalaan sa pamahalaan ng mga bansang pinupuntahan ng ating mga manggagawa kasama na ang mga opisina ng immigration para hindi makalulusot ang mga OFW na walang legal na papeles o dokumento.
- ◆ Palakasin ang mga konsulado at embahada ng Pilipinas sa mga bansang pinagtatrabahuhan ng mga OFW. Ang mga ito ang tutulong sa mga OFW kung sakaling magkaroon sila ng mga suliranin.
- ◆ Ayusin ang kondisyong pang ekonomiya ng Pilipinas upang magbigay ng mga pagkakataon sa mga Pilipino na magkaroon ng mga trabahong nagbibigay ng mataas na sweldo. Sa gayon, hindi na kailangang mangibang-bansa ng mga Pilipino upang magtrabaho.

Napag-isip-isip mo bang habang dumarami ang ating mga OFW ay dumarami rin ang mga problemang dulot o dala nila? Magbigay ng iyong kuru-kuro o opinyon tungkol dito. Isulat ang iyong sagot sa mga patlang sa ibaba.

Ito ang aking kuru-kuro o opinyon. Ihambing mo rito ang naisulat mo. Magkatulad ba tayo?

Sa pagitan ng krisis pang-ekonomiya rito sa ating bansa, malamang na marami pa sa ating mga kababayan ang makikipagsapalaran sa ibayong dagat upang maging mga OFW. Ang iba sa kanila ay maaaring palarin na makakuha ng trabaho sa pamamagitan ng legal na paraan, ngunit ang iba naman ay maaaring maloko ng mga ilegal na recruiter. Mayroon pa ring ibang makikipagsapalaran kahit na alam nilang wala silang mga legal na dokumento.

Kung ang ating pamahalaan ay walang tahasang hakbang na gagawin upang maiwasan ang pagdami ng mga ilegal na OFW, tiyak na darami rin ang mga suliraning idudulot ng mga ito. Ang mga suliraning ito ang magdudulot ng panganib sa pandaigdigang samahan ng mga bansa.

Pag-isipan Natin Ito

Inaasahang darami pa ang mga suliranin tungkol sa mga OFW habang dumarami rin ang kanilang bilang. Subalit mayroon tayong magagawa upang malutas ang mga suliraning ito.

Alamin Natin ang Iyong mga Natutuhan

1. Gumawa ng listahan ng iyong magagawa upang matulungan ang mga OFW. Isulat ang mga ito sa mga patlang.

2. Ipakita ang iyong nagawa sa inyong *Instructional Manager* o *Facilitator* o kaya'y sa kaibigan at kapamilya. Hingin mo ang kanilang opinyon o reaksiyon tungkol dito. Hingin mo ang tulong nila upang mapagbuti mo pa ito.
3. Maaari mo ring hingan ng tulong ng inyong kapitan ng barangay o miyembro ng barangay council sa takdang aralin. Pagkatapos ay magkusa kang ipatupad ang iyong mga mungkahi.

Tandaan Natin

Sa araling ito, natutuhan mo ang mga suliraning kinakaharap ng ating mga OFW at kung paano nakaaapekto ang mga suliraning ito sa pandaigdigang samahan ng mga bansa. Ilan sa mga suliraning ito ay ang sumusunod:

- ◆ Ang hindi pagtanggap ng tamang sahod at iba pang benepisyo na nakasaad sa kontrata ng ating mga OFW;
- ◆ Ang pagsasamantala ng kanilang mga amo;
- ◆ Ang hindi pagbayad ng overtime pay kung sila'y pinagtatrabaho nang lagpas na sa itinakdang oras; at
- ◆ Ang paglabag ng mga OFW sa mga batas at alituntunin ng mga bansang kanilang pinagtatrabahuhan.

Napag-aralan mo rin na mayroon kang magagawa para tulungan ang ating bansa sa paglutas ng mga problema ng ating mga OFW. Ang sumusunod ay ilan sa mga tulong na maaari mong gawin:

- ◆ Paalalahanan ang iyong mga kapamilya, kaibigan at kapitbahay tungkol sa mga ilegal na recruiter.
- ◆ Talakayin sa sinumang nais maging OFW ang kakaibang kultura ng bansang pagtatrabahuhin.
- ◆ Sabihin mo rin sa iyong mga kaibigan at kapamilya na nagbabalak magtrabaho sa ibang bansa kung paano sila matutulungan ng mga embahada at kunsulado ng Pilipinas sa ibang bansa kung sakaling kailangan nila ang tulong ng mga ito.

Ibuod Natin

Malapit mo nang matapos ang pag-aaral ng modyul na ito. Bago mo sagutin ang mga tanong para sukatin kung anu-ano ang mga natutuhan mo sa modyul na ito, balikan muna natin ang mga mahahalagang puntos na tinalakay sa modyul na ito. Sa unang aralin, natutunan mo ang mga bansa kung saan nagtatrabaho ang karamihan sa ating mga OFW. Natutunan mo ring hanapin sa mapa ang mga bansang ito. Ang ilan sa mga bansang ito ay ang Saudi Arabia, Japan, Taiwan, Hong Kong, Kuwait, Singapore, at UAE.

Natutuhan mo rin na ang mga OFW ay itinuturing na mga bagong bayani ng ating bansa dahil sa laki ng dolyar na ipinapasok nila dito. Ang mga dolyar na ito ay ginagamit ng ating bansa sa pag-angat ng mga pagkain, makinarya, kagamitan at iba pang mga bagay-bagay na kailangan sa pagpapatakbo ng ating ekonomiya. Kinakailangang magpakahirap, magtiyaga, magsikap, maging masunurin sa batas at magkaroon ng malaking tiwala sa Diyos ang mga OFW upang sila ay magtagumpay.

Sa ikalawang aralin, natutunan mo ang mga suliraning kinakaharap ng ating mga OFW. Ang mga suliraning ito ay maaaring magdulot ng panganib sa diplomatikong samahan ng ating mga bansa at sa mga bansang pinagtatrabahuhan ng mga OFW. Ilan sa mga suliraning ito ay ang hindi pagtupad ng mga employer ng nakasaad sa kontrata at ang pagpasok ng mga OFW sa ibang bansa nang walang mga legal na dokumento. Natutunan mo rin na may magagawa ka para makatulong sa ating bansa sa paglutas ng mga suliranin ng mga OFW. Ito ay sa pamamagitan ng pagbahagi ng iyong kaalaman sa modyul na ito sa iyong mga kaibigan, kapitbahay o kamag-anak na nagbabalak na maging mga OFW.

Anu-ano ang mga Natutuhan Mo?

Sagutin ang sumusunod:

1. Sa anong paraan makatutulong ang ating pamahalaan sa mga OFW? Magbigay ng tatlong halimbawa.
 - a. _____
 - _____
 - b. _____
 - _____
 - c. _____
 - _____
2. Kung ikaw ay magiging isang OFW, anu-ano ang mga gagawin mo para hindi ka makapagbigay ng problema sa ating bansa? Magbigay ng tatlong halimbawa.
 - a. _____
 - _____
 - b. _____
 - _____
 - c. _____
 - _____
3. Magbigay ng tatlong bansa maliban sa Pilipinas kung saan nagtatrabaho ang karamihan sa ating mga OFW?
 - a. _____
 - b. _____
 - c. _____
4. Magbigay ng tatlong benepisyong natatamo ng mga pamilya ng ating mga OFW.
 - a. _____
 - b. _____
 - c. _____
5. Sa ibaba ay isang lathalain tungkol sa mga OFW. Basahin mo ito at pagkatapos ay sagutin ang sumusunod na tanong.

Hinimok ang Pamahalaan na kumilos tungkol sa Pagpapauwi ng mga Pilipino sa Japan

Nanawagan kahapon si Sen. Francisco Tatad sa pamahalaan na kumilos tungkol sa posibleng pagpapauwi ng bansang Japan sa may 40,000 na OFW sa buwang ito. Ipinahayag ng Japan na magiging istrikto ito sa pagpapa-iral ng kanilang batas sa imigrasyon.

Karamihan sa mga OFW na ito ay mga Pilipinang entertainer na maaaring mapauwi sa ating bansa.

Inatasan ni Tatad, chairman ng *Senate Committee on Foreign Relations* ang *Department of Foreign Affairs* (DFA) at ang *Department of Labor and Employment* (DOLE) na magtulungan upang kanilang matulungan ang mga maapektuhang OFW.

Ayon sa DOLE at DFA, ang mga maaaring pabalikin sa Pilipinas ay yaong mga walang legal na dokumento.

Base sa kanilang listahan, aabot sa higit na 20,000 Pilipino lalo na ang mga entertainer ang maaaring mawalan ng trabaho.

Inamin ng DOLE at DFA na aabot sa 12,000 na mga OFW ang hindi makauwi kaagad sa ating bansa dahil sa kawalan ng perang pambili ng tiket pauwi sa Pilipinas. Ang mga OFW na ito ay mahirap at kailangang tulungan ng ating pamahalaan. Gagastos ang pamahalaan ng ₱124 milyong piso para lamang matulungan ang mga ito.

**Pinagkuhanan: Sunday Star Magazine, February 10, 2000.*

- a. Sino ang tinutukoy na mga OFW sa lathalaing iyong nabasa?

- b. Anu-anong mga suliranin ang kanilang kinahaharap?

- c. Paano nito maapektuhan ang ating pamahalaan?

6. Kuwentahin ang sumusunod:

- a. Kung ang isang OFW ay sumasahod ng \$ 1,450.00 sa isang buwan, magkano ang katumbas nito sa piso kung ang palitan ng dolyar sa piso ay \$ 1.00 = ₱ 45.00?
- b. Tumatanggap si Antonio ng buwanang sahod na \$ 1,150.00 bilang mekaniko sa Saudi Arabia. Magkano ang tatanggapin ng kanyang pamilya kung lahat ng sahod niya ay ipadadala niya sa kanila buwan-buwan at kung ang palitan ng piso sa dolyar ay ₱ 45.00 sa \$ 1.00?

Ihambing ang iyong mga sagot sa *Batayan sa Pagwawasto* sa pp. 43–45 ng modyul na ito.

Kung ang iyong iskor ay:

- 0 – 1 Kailangang basahin mong muli ang modyul na ito.
- 2 – 4 Balik-aralan mo ang mga bahagi ng modyul na hindi mo naintindihang mabuti.
- 5 – 7 Magaling! Balik-aralan mo na lang ang mga bahaging hindi mo nasagot nang wasto.
- 8 – 10 Napakagaling mo! Marami kang natutuhan sa modyul na ito. Maaari ka nang magpatuloy sa susunod na modyul.

Batayan sa Pagwawasto

A. Anu-ano na ang mga Alam Mo? (*pahina 2–4*)

1. Ang sumusunod ay ilan sa mga dahilan kung bakit karamihan sa mga Pilipino ay nangingibang-bansa bilang mga OFW:
 - a. Kakaunti ang mga pagkakataong makapagtrabaho sila dito sa ating bansa.
 - b. Makakukuha sila ng mas mataas na sahod sa ibang bansa kaysa dito sa ating bansa. Halimbawa, ang isang karpintero dito sa ating bansa ay sasahod lamang ng ₱ 350.00 sa isang araw samantalang makatatanggap sila ng mga ₱ 1,500.00 sa isang araw kung sila ay nasa Saudi Arabia. Ito ay dahil sa ang sahod nila sa Saudi ay dolyar at nagiging mas malaki ang halaga kung ipapalit sa piso.
 - c. Ang ibang Pilipino na may maliit na sinasakang lupa ay naapektuhan ng mahabang tagtuyot dahil sa El Nino. Dahil dito, naapektuhan ang kanilang kabuhatan.
 - d. Karamihan sa mga Pilipino ay may hangaring umunlad ang buhay. Ito ay kanilang matutupad kung sila ay magiging mga OFW.
 - e. Karamihan sa mga bansang pinupuntahan ng mga Filipino ay may malaking pangangailangan sa mga skilled worker. Ang bansa natin ay mayaman sa mga mamamayang may mga natatanging kasanayan sa pagtatrabaho. Kaya ang ating bansa ay kailangang magpadala ng mga manggawa sa ibang bansa.
 - f. Karamihan sa ating mga Pilipino ay magaling umawit at sumayaw. Kaya karamihan sa kanila ay nagiging mga entertainer sa ibang bansa lalo na sa Japan kung saan mas malaki ang kanilang kikitain.

(Maaaring may mga iba ka pang kasagutan. Isangguni ito sa inyong *Instructional Manager* o *Facilitator*).

2.
 - a. (8) Ito ay isang problema ng mga pamilya ng mga OFW kung ang perang ipinapadala sa kanila ay hindi nila iniingatan at ginagastos sa tamang pangangailangan lamang. Kailangan nilang mag-ipon o kaya'y magpundar ng isang maliit na negosyong maaari nilang pagkunan ng karagdagang kita kung sakaling hindi na babalik sa ibang bansa ang kanilang kapamilya. Kung hindi sila mag-iimpok, babalik sila sa dating mahirap na katayuan sa buhay.
 - b. (4) Ito ay isang benepisyo dahil nakapag-aaral at nakatatapos ang kanilang mga anak ng mga kursong kanilang napili. Dahil sa perang ipinadadala sa kanila, natutustusan ang kanilang pangangailangan sa paaralan.

c. (4) Ito ay isang benepisyo. Sa katunayan, dapat hikayatin ang lahat ng mga OFW na magpundar ng isang maliit na negosyo na maaaring pagkakakitaan at mapagkukunan ng karagdagang kita kung sakaling hindi na sila babalik pa sa ibang bansa.

d. (8) Ito ay isang problema. Karamihan sa ating mga OFW ay nagiging biktima ng mga ilegal na recruiter. Sila ay walang mga legal na dokumento at dahil dito madali silang mapagsamantalahan ng kanilang mga amo.

e. (8) Ito ay isa ring problema. Lahat ng mga OFW na aalis sa bansa ay dumalo sa isang predeparture seminar. Dito nila malalaman ang mga batas, alituntunin, mga tradisyon at kaugalian ng mga tao sa bansang kanilang pupuntahan. Binibigyan sila ng mga babala kung alin ang mga hindi nila dapat gawin. Subalit mayroon pa ring mga OFW na lumalabag sa mga batas ng bansang kanilang pinagtatrabahuhan. Ang mga ganitong pangyayari ay nagbibigay ng kahihiyan sa ating bansa at kung minsan ay nagbibigay rin ng panganib sa diplomatikong ugnayan ng ating bansa sa mga bansang kanilang pinagtatrabahuhan.

3. Mga bansa sa mapa kung saan karamihan sa mga OFW ay nagtatrabaho:

Saudi Arabia	Taiwan	Jordan
Japan	Singapore	Malaysia
Hong Kong	UAE	

May mga Pilipino na nagtatrabaho rin sa iba pang bansa. Subalit sa mga bansang nabanggit makikita ang karamihan sa mga Pilipinong OFW.

4. a. Ang lathalain ay tungkol sa mga OFW sa Malaysia. Ang Philippine Embassy sa Malaysia ay gumagawa ng paraan upang mapangalagaan ang kapakanan ng mga OFW doon. Sa pakikipag-ugnayan sa opisina ng imigrasyon sa Malaysia mababawasan ang bilang ng mga Pilipinong walang mga sapat at legal na dokumento na gustong pumasok sa Malaysia. Sa ganoon, nababawasan rin ang mga suliraning maaaring dulot ng mga ilegal na OFW.
- b. Mayroong mga 60 hanggang 100 Filipino na sapilitang napauwi mula sa Malaysia linggu-linggo.
- c. Ang pamahalaan natin sa pakikipagtulungan sa bansang Malaysia ay nagbabantay sa pagpasok ng mga ilegal na OFW sa Malaysia. Ito ay para maiwasang makapasok sa Malaysia ang mga OFW na walang legal na dokumento at maging biktima ng mga mapangabusong amo. Tumutulong rin ang pamahalaan natin sa pagbibigay ng hanapbuhay sa mga bumabalik na OFW. Dagdag pa, ang pamahalaan ay nagbibigay ng kapital upang tulungan ang mga OFW na magsimula ng kanilang sariling negosyo.

5. a. \$1,250.00 = ₱ 56,250.00

proseso: pagpaparami (*multiplication*)

$$\begin{array}{r} 1,250.00 \\ \times 45 \\ \hline 625000 \\ 500000 \\ \hline 56250.00 \end{array} = \textbf{₱56,250.00}$$

b. \$750.00 = ₱ 33,750.00

proseso: pagpaparami (*multiplication*)

$$\begin{array}{r} 750.00 \\ \times 45 \\ \hline 375000 \\ 300000 \\ \hline 33750.00 \end{array} = \textbf{₱33,750.00}$$

B. Aralin 1

Subukan Natin Ito (pahina 9)

Narito ang mga bansang mayroon ding mga OFW:

1. Greece	5. Lebanon
2. Nigeria	6. Malaysia
3. Israel	7. Saipan
4. Jordan	8. Yemen

Maaaring mayroon pang ibang bansa sa listahan mo na wala sa mga nakalista sa itaas.

Magbalik-aral Tayo (pahina 11)

- Ang lathalain ay tungkol sa mga OFW na naturingang bagong bayani ng ating bansa dahil sa laki ng dolyar na kanilang ipinadadala sa ating bansa. Ang mga dolyar na ito ay ginagamit ng ating bansa para ibili ng mga gamit, pagkain, makinarya at iba pa na kailangan sa pagpapatakbo ng ating ekonomiya.
- Ito ang mga ahensya ng ating pamahalaan na nabanggit sa lathala: DOLE at OWWA.

Ang DOLE (*Department of Labor and Employment*) ang nagtatag ng OWWA (*Overseas Workers Welfare Administration*) bilang kabit na ahensiya na naatasang pangalagaan ang kapakanan ng mga OFW at ang kanilang mga pamilya at pangalagaan ang pondong inilaan para sa mga ito.

Nakikipag-ugnayan rin ang DOLE sa DFA (*Department of Foreign Affairs*) tungkol sa mga bagay na may kaugnayan sa mga OFW.

Tungkulin ng OWWA na ibigay ang sumusunod na serbisyo sa mga OFW:

- ◆ Pangalagaan at ayusin ang kapakanan ng mga OFW at kanilang mga pamilya.
 - ◆ Padaliin ang pagpapatupad ng mga probisyon ng *Labor Code* tungkol sa tungkulin ng pamahalaan na itaguyod ang kapakanan ng mga OFW.
 - ◆ Nagbibigay ng mga sosyal, legal, kultural at pangkasayahang programa para sa mga OFW.
 - ◆ Pagbibigay ng karagdagang kaalaman at kasanayan ang mga OFW.
 - ◆ Pagsasaliksik para sa ikauunlad ng mga OFW lalong lalo na ng kanilang sosyal, ekonomikal at kultural na kalagayan.
3. Ang mga OFW sa kanilang predeparture seminar ay binibigyan ng mga positibong impormasyon tungkol sa ating bansa, sa mga tao, sa kultura at sining upang mayroon silang masabing maganda tungkol sa ating bansa sakaling may magtanong sa kanila. Itinuturo rin sa kanila ang mga batas, alituntunin, relihiyon, tradisyon, at iba pang mga ipinagbabawal ng mga bansang kanilang pupuntahan. Itinuturo rin sa kanila kung paano mag-impok para sa kanilang kapakanan. Sinasabi rin sa kanila kung gaano kahalaga ang mga dolyar na kikitain nila para sa ating bansa.
4. Ang ilan sa mga suliranin ng isang OFW ay ang sumusunod:
- ◆ Maaaring maging magastos;
 - ◆ Maaaring mapagsamantalahan ng kanilang mga amo;
 - ◆ Maaaring hindi mabayaran nang tama ayon sa nakasaad sa kontrata;
 - ◆ Maaaring makulong at mapauwi; at
 - ◆ Maaaring makaranas ng kalungkutan at paghihirap dahil sa pagkakalayo sa pamilya.

(Maaaring may iba ka pang kasagutan. Isangguni ang mga ito sa inyong *Instructional Manager*)

Magbalik-aral Tayo (pahina 14)

1. Halagang kailangan ni Mang Berto

₱20,000.00—para sa placement fee
13,000.00—para maiwan sa kanyang pamilya
8,000.00—para sa processing fee at medical
examinations
12,000.00—baon sa pag-alis

Para makuha ang kabuuang halaga na kailangan ni Mang Berto, kunin ang total o kabuuan:

Proseso: pagdaragdag (addition)

20,000.00
13,000.00
8,000.00
+ 12,000.00

53,000.00

₱53,000.00—ang halagang kailangan ni Mang Berto.

2. Kung si Mang Berto ay may makukuhang ₱ 50,000.00 mula sa pagkakasangla ng kanyang bukirin, kailangan na lang niya ng ₱ 3,000.00. Para makuha ang sagot na ito, ibinawas ang halagang ₱50,000.00 sa ₱53,000.00.

proseso: pagbawas (subtraction)

₱53,000.00
– 50,000.00

₱3,000.00— ito ang halagang kakailanganin pa ni Mang Berto pagkatapos niyang makakuha ng ₱ 50,000.00 mula sa isinanlang bukirin.

Sagutan Natin Ito (pahina 15)

1. Narito ang mga katumbas na sahod sa piso ng mga OFW kung ang palitan ay ₱ 45.00 sa US \$1.00

a. Sahod ni Perla = US \$ 600.00

Para kunin ang katumbas nito sa piso, gagamitin ang proseso ng pagpaparami o multiplication. I-multiply ang \$ 600.00 sa P 45.00.

6 0 0.0 0
× 4 5

3 0 0 0 0
+ 2 4 0 0 0

2 7 0 0 0.0 0 = **₱ 27,000.00**

Ang sagot ay ₱ 27,000.00

Susundin ang naunang paraan para makuha ang katumbas sa piso ng mga sahod nina Pedro, Jose, Mario at Berto:

Narito ang mga sagot:

Sahod ni Pedro = ₱ 45,000.00

Sahod ni Jose = ₱ 51,750.00

Sahod ni Mario = ₱ 54,000.00

Sahod ni Berto = ₱ 45,000.00

2. Para makuha ang average na suweldo, sumahin ang suweldo nilang lahat at hatiin sa lima, ang bilang ng mga OFW.

Ganito ang paraan:

₱27,000.00	—	sahod ni Perla
45,000.00	—	sahod ni Pedro
51,750.00	—	sahod ni Jose
54,000.00	—	sahod ni Mario
+ 45,000.00	—	sahod ni Berto
<hr/>		
₱222,750.00	—	kabuuang sahod nilang lima

Hahatiin ito sa lima:

$₱222,750 \div 5 = \text{₱}44,550.00$ – ito ang average na sahod ng limang OFW

Maaari rin nating kunin ang average na sahod sa pamamagitan ng pagkuha ng kabuuang sahod ng mga OFW sa dolyar, pagkatapos, i-divide o hatiin ito sa lima at hanapin ang katumbas nito sa piso sa pamamagitan ng pag-multiply sa palitan na ₱45.00 sa isang dolyar:

Subukan natin:

US \$600.00	—	sahod ni Perla
1,000.00	—	sahod ni Pedro
1,150.00	—	sahod ni Jose
1,200.00	—	sahod ni Mario
+ 1,000.00	—	sahod ni Berto
<hr/>		
US \$4,950.00	—	kabuuang sahod ng limang OFW sa dolyar

Hatiin sa lima: $\text{US } \$4,950.00 \div 5 = \text{US } \990.00

Hanapin ang katumbas sa piso:

\$ 9 9 0.0 0			
× 4 5			
<hr/>			
4 9 5 0 0 0			
+ 3 9 6 0 0 0			
<hr/>			
₱44,550.00	=	₱44,550.00	

Pareho ito sa nauna nating sagot.

3. Ang kabuuang suweldo ng limang OFW kung sila ay sasahod ng US\$ 500.00 kada buwan ay maging US\$ 2,500.00.

Nakuha ito sa pamamagitan ng pag-multiply o pagpaparami ng US\$ 500.00 sa lima:

$$\begin{array}{r} \text{US \$500.00} \\ \times \quad \quad \quad 5 \\ \hline \text{US \$2,500.00} \end{array}$$

Hanapin ang katumbas nito sa piso sa pamamagitan ng pagparami nito. Gamitin ang palitan ng dolyar sa piso na ₱ 45.00:

$$\begin{array}{r} \text{US \$ 2,5 0 0.0 0} \\ \quad \times \quad 45 \\ \hline \quad 1250000 \\ + 1000000 \\ \hline \text{₱ 112,500.00} \end{array}$$

Ito ang pinagsamang sahod ng limang OFWs kung sila ay tatanggap ng US \$ 500.00 na sahod buwan-buwan, at kung ang palitan ng dolyar sa piso ay P 45.00 sa isang dolyar.

Alamin Natin ang Iyong mga Natutuhan (pahina25)

Nakipagpanayam ako sa Kapitan ng aming Barangay at ito ang aking natutuhan:

1. Sa aming barangay, mayroong limang pamilya ng mga OFW. Sa limang ito, apat ang naging matagumpay.
2. Ang sumusunod ay ang mga nakikitang pagbabago sa kanilang buhay mula nang nakatanggap sila ng padalang pera galing sa kapamilya nilang OFW:
 - ◆ Napaganda nila ang kanilang bahay.
 - ◆ Nakapag-aaral ang lahat ng kanilang mga anak at ang iba sa mga ito ay magtatapos na sa taong ito.
 - ◆ Ang mga misis nila ay nakapagpundar ng sariling sari-sari store.
 - ◆ Regular na umuuwi ang kanilang mga amang OFW para magbakasyon tuwing ikalawang taon.

Ganito ang nangyari sa isang pamilya na hindi naging mapalad:

- ◆ Ang isa sa mga anak ay nalulong sa ipinagbabawal na gamot.
- ◆ Ang misis ay nalulong sa pagkakautang dahil sa maling paraan ng paggastos ng pera.
- ◆ Ang kanilang ama ay hindi na umuuwi sa kanila sa hinalang ito'y may bago ng pamilya sa bansang kanyang pinagtatrabahuhan.

3. Batay sa aking obserbasyon, ang sumusunod ay ang mga dahilan kung bakit nagiging matagumpay ang pamilya ng isang OFW:
 - ◆ Mabuting pagsasamahan sa pamilya at may malakas na paniniwala sa Diyos;
 - ◆ Tamang paggamit ng pera;
 - ◆ Madalas na pagsusulatan ng pamilya at ng OFW sa ibang bansa; at
 - ◆ Ang pagpundar ng bahagi ng perang ipinapadala sa maaaring pagkakikitaan.
4. Ang mga OFW ay dapat na sumunod sa mga batas at alituntunin ng bansang kanilang pinagtatrabahuhan. Dapat silang magkaroon ng pananalig sa Diyos at pagmamahal sa kanilang pamilya. Kailangan din nilang magsumikap, magtiyaga, at maging tapat sa kanilang gawain, kasamahan at sa kanilang amo.

(Ang mga ito ay mga halimbawang sagot lamang. Maaaring naiiba rito ang iyong mga sagot. Sumangguni sa iyong *Instructional Manager*, kaibigan, dating guro o kapamilya para dito.)

C. Anu-ano ang mga Natutuhan Mo? (pp. 33–35)

1. Ang sumusunod ay ilan sa mga paraang ginagawa ng ating pamahalaan para makatulong sa mga OFW:

Sa pamamagitan ng OWWA, ang ating pamahalaan ay naglunsad ng sumusunod na programa para sa mga OFW at kanilang mga pamilya:

- ◆ Programang pangkabuhayan
- ◆ Pagpapautang
- ◆ Legal na tulong
- ◆ Pagpapauwi sa Pilipinas ng mga may problemang OFW
- ◆ Tulong sa airport
- ◆ Pagbibigay ng insurance sa mga OFW
- ◆ Tulong medikal
- ◆ Tulong sa panahon ng kapansanan
- ◆ Patuloy na pakikipag-ugnayan ng pamahalaan upang mapabuti ang relasyon sa mga bansang may OFW para mapangalagaan ang kanilang karapatan.
- ◆ Patuloy na pagsusugpo sa mga ilegal na recruiter
- ◆ Pagbibigay ng mga programang pabahay sa mga OFWs

(Maaaring may iba ka pang kasagutan. Isangguni ang mga ito sa iyong *Instructional Manager* o *Facilitator*)

2. Kung ako ay maging isang OFW, gagawin ko ang susunod para magtagumpay at hindi maging suliranin ng ating bansa:
 - ◆ Susundin ko ang mga alituntunin at batas ng bansang aking pagtatrabahuhan.
 - ◆ Hindi ako gagawa ng anumang labag sa kanilang batas tulad ng pag-iinom, paglulusot ng ipinagbabawal na gamot, mga malalaswang magasin at alak.
 - ◆ Mag-iipon ako ng pera na magagamit ko sakaling titigil na ako sa pagiging OFW.
 - ◆ Ako'y maging tapat na manggagawa.
 - ◆ Mag-aaplay lamang ako sa mga agency na sertipikado ng pamahalaan sa mga legal ng recruiter.
 - ◆ Alalahanin ko palagi ang mga natutunan ko sa predeparture seminar na aking dinaluhan bago magtungo ng ibang bansa.
 - ◆ Papayuan ko ang aking mga kapamilya na iingatan ang perang aking ipadadala sa kanila.
 - ◆ Susulatan ko nang madalas ang aking pamilya.

(Kung may iba ka pang kasagutan, maaari mong ipakita ang mga ito sa iyong *Instructional Manager* o *Facilitator* para malaman kung tama ang mga ito.)

3. Ito ang listahan ng mga bansang pinupuntahan ng karamihan sa ating mga OFW. Tingnan mo kung may katulad ang sagot mo sa listahan.

Hong Kong	Kuwait	Switzerland
Nigeria	Japan	Egypt
Italy	Saipan	Saudi Arabia
Sudan	Spain	Yemen
Libya	Bahrain	Portugal
Lebanon	Taiwan	Thailand
Greece	Singapore	Korea
Germany	Qatar	England
Malaysia	Austria	Jordan
Guam		

4. Ito ay ilan sa mga benepisyong tinatamasa ng mga kapamilya ng mga OFW:
 - ◆ Nakapag-aaral ang kanilang mga anak.
 - ◆ Nakabibili sila ng sariling bahay at lupa.
 - ◆ Nakapagpupundar sila ng maliit na negosyo para sa karagdagang kita matapos makapagpundar ng kapital.
 - ◆ May mga nakahandang programa ang ating pamahalaan para sa kanilang kapakanan at kapakinabangan.

(Kung may iba ka pang kasagutan, maaari mong ipakita ang mga ito sa inyong *Instructional Manager* o *Facilitator* para matingnan kung tama ang mga ito.)

5. a. Ang mga OFW na tinutukoy sa lathalain ay ang mga Filipino entertainer sa Japan.
- b. Maaari silang pauwiin dahil sa kakulangan ng mga legal na papeles.
- c. Ang pamahalaan natin ang sasagot sa kanilang pamasahang pauwi sa ating bansa. Sila ay karagdagan na naman sa lumalaking bilang ng mga walang trabaho sa ating bansa.
6. a. Ang katumbas ng US \$ 1,450.00 sa piso kung ang palitan ng isang dolyar at ₱45.00 ay ganito:

$$\begin{array}{r}
 \text{US \$ } 1\,450.00 \\
 \times \quad 45 \\
 \hline
 725000 \\
 + 580000 \\
 \hline
 652500.00 = \text{₱ } 65,250.00
 \end{array}$$

Ang sagot ay ₱65,250.00.

- b. Ang suweldo ni Antonio ay \$1,150.00
- Ang palitan ng piso sa dolyar ay US\$ 1.00 = ₱45.00

$$\begin{array}{r}
 \text{US \$ } 1\,150.00 \\
 \times \quad 45 \\
 \hline
 575000 \\
 + 460000 \\
 \hline
 517500.00 = \text{₱ } 51,750.00
 \end{array}$$

Ang sagot ay ₱51,750.00.

Mga Sanggunian

Manila Bulletin. March 4, 2000.

Sunday Star Magazine. February 10, 2000.